

ЖИВОТВОРНИ ИСТОЧНИК

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКЕ ❖ БРОЈ 36 ❖ ГОДИНА VIII ❖ ВАСКРШЊИ БРОЈ

ЖИВОТОПИС
ПАТРИЈАРХА
СРПСКОГ
Г. ПОРФИРИЈА

ВАСКРСЕЊЕ
ЛАЗАРЕВО

АПОСТОЛ ПАВЛЕ О
ЕКЛИСИОЛОШКОМ
ЗНАЧЕЊУ
ЕВХАРИСТИЈЕ

ДАРА ИЗ ЈАСЕНОВЦА
И МИЛАН
СМОЉАНОВИЋ

ПРАВОСЛАВНИ
ПСИХИЈАТАР О
ХОМОСЕКСУАЛИЗМУ

ЦРКВА У
СЕВЕРНОЈ КОРЕЈИ

ПРАШТАЊЕ
– ПОДВИГ
КОЈИ НАС ВОДИ
КА ХРИСТОЛИКОСТИ

ХРИСТОС ВАСКРСЕ ВАСТАЈЊУ ВАСКРСЕ!

ISSN 2303-8411

9 772303 841000

ἉΓΙ
Ο
Σ

ΓΡ
Γ
Ρ
Ο
Ἁ
Π

СВЕТИ ГРИГОРИЈЕ ПАЛАМА

Свети Григорије Палама се празнује у православној Цркви 27/14. новембра, али је овом великом светитељу Цркве Христове посвећена и друга недеља Васкршњег поста.

Био је Митрополит солунски и истакнути православни богослов и заступник исихазма. Рођен је у Цариграду у познатој породици пореклом из Анатолије у Малој Азији. Око 1318. године, са своја два брата Григорије је дошао на Свету Гору. За свештеника је рукоположен у Солуну 1326., а затим као отшелник живи у околини Верије у Тесалији, да би се поново вратио на Свету Гору 1331, а већ 1337. године долази у богословски сукоб са Варлаамом Калабријским, схоластичарем са Запада и номиналистом. Спор је настао око питања могућности виђења таворске светлости, што су Варлаам и Григорије Акиндин и њихове присталице оспоравали сматрајући да је Бог не-сазнатљив.

Богословље Св. Григорија Паламе је библијски утемељено и говори о човеку као духовно-физичком бићу. Исихастичким (тиховатељским) духовним методом и опитом кроз усавршавање могуће је да човек својим физичким очима види нестворену, вечну божанску светлост и енергију. Григорије Палама и исихасти јасно разликују божанску суштину која је несазнатљива и божанску енергију која је људима приступачна. Свети Григорије Палама се празнује у православној Цркви 14. новембра, а посвећена му је и друга недеља Васкршњег поста.

САДРЖАЈ:

ЖИВОТОПИС АРХИЕПИСКОПА ПЕЋКОГ, МИТРОПОЛИТА БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКОГ И ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ Г. ПОРФИРИЈА (ПЕРИЋА)..	4
НА ПУТУ ЗА ЕМАУС – <i>Остоја Дикић, јереј</i>	7
ВАСКРСЕЊЕ ЛАЗАРЕВО – <i>Небојша Товирац, јереј</i> ...	8
УСНУО У ГОСПОДУ ЕПИСКОП АТАНАСИЈЕ (ЈЕВТИЋ)	12
АПОСТОЛ ПАВЛЕ О ЕКЛИСИОЛОШКОМ ЗНАЧЕЊУ ЕВХАРИСТИЈЕ – <i>Младен Јурошевић, протонамјесник</i>	15
ПОКАЈАЊЕ – СУД НАД САМИМ СОБОМ ПРИЈЕ БОЖИЈЕГ СУДА – <i>Милош Зекановић, протојереј</i>	17
СТРАДАЊЕ МИТРОПОЛИТА ВЛАДИМИРА КИЈЕВСКОГ	18
ДАРА ИЗ ЈАСЕНОВЦА И МИЉАН СМОЉАНОВИЋ – <i>Остоја Дикић, јереј</i>	22
ПРАВОСЛАВНИ ПСИХИЈАТАР О ХОМОСЕКСУАЛИЗ- МУ – <i>Димитрије Адвејев, психијатар</i>	24
БЛАГОДАТ ИЛИ ФОТОГРАФИСАЊЕ – <i>Давор Арнаут, ђакон</i>	27
ЦРКВА У СЕВЕРНОЈ КОРЕЈИ – <i>др Слободан Продић</i> ..	29
МИТРОПОЛИТ АТАНАСИЈЕ ЛЕМЕСКИ: СРЕЋА НИЈЕ ГЛАВНИ ЦИЉ БРАКА	32
СЛОБОДА – МОГУЋНОСТ ЖИВЉЕЊА У ПУНОЋИ – <i>Кристијан Ђокић, јереј</i>	34
СТАРАЦ ЈЕФРЕМ АРИЗОНСКИ – ГДЕ ЈЕ БРАТОЉУБЉЕ? БРУКАМО ГОСПОДА ПРЕД ЛИЦЕМ НЕЗНАБОЖАЦА	36
СВ. ЈОВАН ШАНГАЈСКИ: БЕСЕДА О СТРАШНОМ СУДУ	37
МИТРОПОЛИТ АНТОНИЈЕ (БЛУМ): ВЕРА КОЈА ВИДИ	40
МИТРОПОЛИТ НЕОФИТ: ОВО ЈЕ ПЛАН	42
ПРАВОСЛАВНИ ВЈЕРОУЧИТЕЉ И КОМУНИКАЦИЈА СА УЧЕНИЦИМА – <i>Бојан Чечар, протођакон</i>	43
ПРАШТАЊЕ -ПОДВИГ КОЈИ ВОДИ КА ХРИСТОЛИКО- СТИ – <i>Весна Теофиловић, педагог и психотерапеут</i> ..	46
ЕВАГРИЈЕ ПОНТИЈСКИ: УЧИТЕЉ ИЛИ ЈЕРЕТИК? – <i>Срђан Мاستило</i>	49

Излази са благословом
Његовог Преосвештенства Епископа
зворничко-тузланског г. ФОТИЈА

Година VIII, број 36, (васкршњи број),
Бијељина, 2021.

Главни и одговорни уредник

протођакон Бојан Чечар

Технички уредник

протојереј-ставрофор Љубомир Самарџић

Секретар уредништва:

јереј Остоја Дикић

Уредништво часописа:

протојереј-ставрофор Љубомир Самарџић,

протонамјесник Синиша Шаренац,

јереј Дражен Ракић, јереј Немања Ерак,

јереј Остоја Дикић и протођакон Бојан Чечар

Адреса уредништва:

Ул. Патријарха Павла 40, 76300 Бијељина,
E-mail: casopiszivotvorniistocnik@gmail.com

Часопис излази четири пута годишње

Сарадници часописа:

*протојереј-ставрофор Ђоко Б. Лазић, протоје-
реј-ставрофор Зоран Илић, протојереј Драгиша
Симић, протојереј Радмило Радовић, протојереј
Александар Михајловић, протојереј-ставрофор
Жељко Теофиловић, протонамјесник Јован
Максимовић, протојереј Милош Зекановић,
протојереј-ставрофор Драган Илић, јереј Срђан
Васиљевић, јереј Милош Тришић, протонамјесник
Драган Марковић, протонамјесник Ненад Савић,
јереј Кристијан Ђокић, ђакон Бојан Јокановић,
ђакон Давор Арнаут, Данијел Васић,
Бранислав Недић, и Милица Игњатов*

Издавач:

Издавачка кућа

Епархије зворничко-тузланске „СИНАЈ“

Ул. Патријарха Павла 40

76300 Бијељина, тел: (+387) 055-222-300

факс: (+387) 055-210-960

Лектор:

ђакон Давор Арнаут

Графичка припрема

Ћурографнка, Зворник

Тираж:

4600

ЖИВОТОПИС АРХИЕПИСКОПА ПЕЋКОГ, МИТРОПОЛИТА БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКОГ И ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ Г. ПОРФИРИЈА (ПЕРИЋА)

Свети архијерејски сабор Српске православне цркве на свом заседању 18. фебруара 2021. године у Спомен храму Светог Саве у Београду изабрао је Његово Високопреосвеиштенство Митрополита загребачко-љубљанског др Порфирија за Патријарха српског.

Новоизабрани архиепископ пећки, митрополит београдско-карловачки и патријарх српски господин Порфирије (Перић) рођен је 22. јула 1961. године у Бечеју.

Прво је од троје деце Радивоја и Радојке Перић, који су се, после Другог светског рата, из села Осиње крај Дервенте у Босни и Херцеговини доселили у Војводину. На крштењу је добио име Првослав. Основношколско образовање стекао је у Чуругу, а Гимназију „Јован Јовановић Змај“ завршио је у Новом Саду 1980. године. Похађао је студије археологије на Филозофском факултету Универзитета у Београду. Убрзо је почео да студира и на Богословском факултету Српске православне цркве, на којем је и дипломирао 1987. године. У чин мале схиме замонашио га је, на Томину недељу, 11. априла 1986. године, његов духовни отац, тада јеромонах др Иринеј (Буловић), садашњи епископ бачки. Исте године, епископ рашко-призренски Павле (Стојчевић), потоњи патријарх српски, рукоположио је монаха Порфирија у чин јерођакона у Манастиру Свете Тројице у Муштутишту 23. јуна 1986. године.

Последипломске студије похађао је на Богословском факултету Националног и Ка-

подистријског универзитета у Атини (1987–1990). На истом училишту стекао је звање доктора наука (2004).

У чин јеромонаха рукоположен је на Аранђеловдан, 21. новембра 1990. године, у Манастиру Светих архангела у Ковиљу. Тада је постављен за игумана те свете обитељи. За епископа јегарског, викара Епархије бачке, изабран је на заседању Све-

тог архијерејског сабора 14. маја 1999. године. Хиротонисао га је патријарх Павле (Стојчевић) у новосадској Саборној цркви 13. јуна 1999. године. За митрополита загребачко-љубљанског изабран је на седници Светог архијерејског сабора 26. маја 2014. године. Блажене успомене патријарх Иринеј (Гавриловић) га је, 13. јула исте године, увео у митрополитски трон у Храму

Преображења Господњег у Загребу, на којем је митрополит Порфирије наследио блаженопочившег митрополита Јована (Павловића).

Ванредни је професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду. Говори грчки и енглески, а служи се руским језиком.

На позив епископа бачког др Иринеја, јерођакон Порфирије је 1990. године привремено прекинуо последипломске студије теологије у Атини и прихватио се дужности игумана светоархангелске обитељи у Ковиљу, на којој је остао до 2014. године. Његовим постављењем за игумана започео је препород манастира. Обновљени су стари и изграђени нови конаци, подигнут је параклис и отпочело је фрескописање манастирског храма.

Игуман Порфирије старао се да живот монаха и богослужбени типик Ковиља буду устројени по угледу на аутентичну монашку духовност и богослужбени опит светогорских општежића. Манастир је постао препознатљив по неговању византијског црквеног појања, али и по отворености према друштвеној заједници.

На иницијативу епископа Порфирија формиране су четири терапијске заједнице за лечење од болести зависности под називом Земља живих. Од оснивања прве заједнице 2005. до почетка 2021. године, кроз ова јединствена лечилишта у којима су знања и вештине медицинских наука испреплетане са вековним православним духовним искуством, прошло је готово 4000 штићеника.

Братство манастира је вишеструко умножено, па је оно, у тренутку одласка митрополита

Порфирија са места игумана, бројало 25 монаха.

Читаву деценију владика Порфирије је био један од редовних учесника емисије Буквар православља која је емитована на Телевизији Нови Сад. Такође је, од почетка емитовања телевизијске емисије Агапе аутора и водитеља Александра Гајшека (2005), па све до избора за митрополита загребачко-љубљанског (2014), уз почившег академика др Владету Јеротића и друге истакнуте мислиоце био њен чест гост. У својству представника традиционалних цркава и верских заједница у Србији, епископ Порфирије је најпре био члан (2005-2008), а

„ник“ у Новом Саду, где се посебно ангажовао у прикупљању средстава за стипендирање даровитих српских ђака и студената.

Програм свог пастирског деловања митрополит Порфирије је представио у приступној беседи на устоличењу, у јулу 2014. године, рекавши: „Увек ћу бити спреман да учествујем у изграђивању мостова између људи и народа, потпуно свестан да има оних који ће и са једне и са друге обале бацати камење на мостоградитеље. Али, на то ме обавезује сам Господ који је у Сину своме Јединородном премостио јаз између Бога и човека“.

затим и председник Савета Републичке радиодифузне агенције (2008-2014).

Био је први архијереј Српске православне цркве коме је поверено старање над организацијом верског живота у Војсци Србије (2010-2011).

Почев од 2002. године, владика Порфирије је председник Управног одбора Српског привредног друштва „Привред-

О свом идентитету и темељним вредностима на којима заснива своје послање митрополит је том приликом рекао: „Ја јесам Србин, али сам пре свега хришћанин, а то је универзална вредност и зато ћу проповедати и сведочити Христа. Волим свој народ, али волим и волећу и све друге народе, сваког човека, сваку икону Божију“.

Митрополит Порфирије не-

гује пријатељске и сарадничке односе са бројним представницима Римокатоличке цркве и других верских заједница, као и са многим научним и културним прегаоцима у Загребу.

Слобода избора, слобода савести, слободан проток људи и идеја, материјална обезбеђеност сваког појединца су оно што хришћанство као аутентични персонализам са собом носи.

Био је домаћин Осмог састанка Свеправославне мреже за проучавање религија и деструктивних култова који је, под покровитељством Епархије загребачко-љубљанске, одржан септембра 2015. године у Љубљани.

Завршио је обнову Богородичиног манастира у Лепавини, поред Копривнице, једног од најстаријих духовних центара православног народа у Хрватској.

Лауреат је награде Богословске академије Светог Игнатија у Стокхолму (Шведска) за 2016. годину. Ово признање додељено му је „за допринос помирењу народа на Балкану и предани рад на унапређењу јединства међу хришћанима“. Поводом примања награде, митрополит Порфирије је у Стокхолму одржао предавање на тему слободе и људских права. Говорећи о томе да слобода и људско достојанство имају своје извориште у Цркви Христовој, рекао је да су „слобода избора, слобода савести, слободан проток људи и идеја и материјална обезбеђеност сваког појединца оно што хришћанство као аутентични персонализам са собом носи“ и истакао да „то не значи да се хришћанство залаже за пролазне људске вредности, већ да потврђује вечне

вредности у чијој је жижи човек и његово спасење“.

Признање Удружења за верску слободу у Републици Хрватској за 2019. годину додељено је митрополиту Порфирију за миротворни допринос у промовисању културе дијалога и верских слобода.

Докторску тезу *Могућност познања Бога код апостола Павла по тумачењу Светог Јована Златоустог* владика Порфирије одбранио је на Богословском факултету Националног

води наставу на предметима основних студија *Пастирско богословље са психологијом и Теологија Новог Завета*, као и на другим предметима мастер и докторског студијског нивоа. Учествовао је у покретању и промовисању Библијског института при Богословском факултету.

Аутор је књига *Лицем к Лицу – Библијско-пастирска промишљања о Богу, човеку и свету* (Београд – Загреб, 2015) и *Премудрост у Тајни сакривена*

и Каподистријског Универзитета у Атини 2004. године. Исте године је постао доцент на Катедри за катихетско и пастирско богословље Православног богословског факултета Универзитета у Београду. На тој је катедри наследио академика Владету Јеротића, са којим је дуго низ година на многим пољима блиско сарађивао.

Као ванредни професор Православног богословског факултета, од 2015. године, из-

– *Огледи из теологије апостола Павла* (Београд, 2020), тридесетак научних, стручних и популарних радова објављених у домаћим и међународним часописима. Збирка интервјуа и обраћања, које је дао током прве две године од постављења за митрополита (2014-2016), објављена је 2016. године под насловом *Загреб и ја се волимо јавно*.

НА ПУТУ ЗА ЕМАУС

Један од посљедњих догађаја описаних у Јеванђељу по Луки јесте пут двојице ученика Христових, Клеопе и вјероватно Луке, ка селу Емаус. На путу им се прикључује трећи тајанствени сапутник кога они не познају. Ученици му говоре о страдању Христовом, те о својој збуњености изазваном вијешћу неких жена - мирносица да је гроб Христов празан. На све то овај тајанствени Странац почиње да им тумачи старозавјетна пророштва која су најављивала да је баш све тако требало са Месијом да се збуди. Затим Он им „разлама хљебове“, што је новозавјетни израз за причешћивање, и причешћује их. Тек причешћеним ученицима се отварају очи и познају да је то у ствари Христос, који истог тренутка нестаје (Види Лк. 24,13-35).

Без сумње главна тема овог одјељка је познање Христа - богопознање. Некада мислимо да људи који су живјели у Христово вријеме, који су га видјели, чули, дотакли, били свјedoци чуда и исцјељења, да су у односу на нас и све друге генерације били привилеговани. Ипак нису, привилеговани смо ми који можемо да се причешћујемо и то нам најбоље показује овај јеванђељски одјељак. Ако читамо јеванђеља, видјећемо да су мишљења о Христу оних који су га тјелесним очима гледали опречна. Они који су највише успјели да докуче сматрали су да је Он Човјек Божији, велики пророк, Месија, без јасног знања ко он треба да буде и од чега да их спасе,

Христос са Луком и Клеопом

сем неких општих карактеристика да ће бити човјек послан од Бога, да ће чинити чуда и бити сиљан.

Чак и „највећи икада рођени од жена“ - Свети Јован сумња у Њега, иако га је у тренутку благодати познао на Јордану, па шаље из тамнице своје ученике да га питају: „Јеси ли Ти тај, или другог да чекамо?“ (Мт. 11,1-11). Само на једном мјесту Петар исповиједа Исуса као Христа, Сина Бога живог (Мт. 16,15-16). Међутим, Христос му одмах открива да је дошао до тог познања тако што му је то са Неба откривено, најављујући тиме да тај период познања тек слиједи у Цркви, јер не може нико рећи да је Исус Господ сем Духом Светим (1Кор. 12,3). На крају и ученици збуњени и уплашени напуштају Учитеља, не могући ничим људским, ни умом ни срцем, да схвате ко је Он, иако им срце гораше у његовој близини (Лк. 24,32). Сам Петар га се одриче, што нам најбоље показује да наведено Петрово исповиједање Христа као Сина Божијег јесте био тренутак благодати Духа Светог.

Дакле, видимо у Јеванђељу да

нико од оних који су познавали Христа до његове смрти није познао ко је Он, сем у неким тренуцима благодати која је најављивала долазеће вријеме. Разумјети да је Христос Син Божији, Истинити Бог, те разумјети Његов домострој спасења, начин на који нас је спасао, могуће је само послје Његовог Васкрсења и Силаска Светог Духа. Није случајно што Клеопа и Лука на путу за Емаус не познају да је то Исус. Васкрслог Господа који је сада у васкрсом - преображеном тијелу више није могуће видјети на исти начин, Он се среће и познаје сада у Литургији и Причешћу. Дакле само кроз Цркву и у Цркви, јер Црква је Литургија и Литургија је Црква. Сва дотадашња виђења, познавања, дотадашња Христа су ученицима била само преукус литургијског познања Христа и заједничарења у Његовом Тијелу и Крви. Послије овог искуства ученици не само да га се више никада не одричу, него обилазе цио свијет Њега ради и мученички страдају за Њега.

Пут за Емаус јесте есхатолошки пут, пут ка Царству Небеском, ка Другом Христовом доласку. На том путу се налази Црква између два Христова доласка у којој имамо могућност сусрета са Христом. Међутим, и тај сусрет који нам се нуди кроз Цркву, најприје кроз Причешће, је тренутан као код ове двојице ученика из Јеванђеља који се причешћују, виде Христа, али Он одмах бива за њих невидљив. Тај литургијски сусрет је преукус сусрета у Царству Небеском када ћемо Бога видјети лицем у лице (1Кор 13,12).

Пут за Емаус јесте есхатолошки пут, пут ка Царству Небеском, ка Другом Христовом доласку. На том путу се налази Црква између два Христова доласка у којој имамо могућност сусрета са Христом.

Остоја Дикић, јереј

ВАСКРСЕЊЕ ЛАЗАРЕВО

УВОД - БИБЛИЈСКО ПОИМАЊЕ И СВЈЕДОЧАНСТВА О ВАСКРСЕЊУ

Хришћански библијски појам васкрсења неспојив је са античком грчком идејом бесмртности. Он представља једну изворну вјерску аутентичну истину која се разликује од свих постојећих религијских и философских учења.

Антички јелински човјек је вјеровао да је душа бесмртна и вјечна по природи, док је материја смртна и лоша. У тренутку када наступи смрт, тада долази до одвајања бесмртне душе од тијела, те душа улази у божанску вјечност и бесмртност, док тијело пропада. У том случају смрт је посматрана као разрјешитељ који ослобађа бесмртну душу од спона тијела и материје. На тај начин смрти је даван позитиван карактер.

Насупрот овом учењу стоји хришћанско - библијско које смрт сматра посљедњим непријатељем који ће бити уништен и укинут. По библијском учењу човјек је створен као личност која у заједници са Богом задобија спасење и вјечно постојање. Од тренутка када се човјек сусрео са агонијом смрти, она се дотиче цјелокупне његове личности, па тако по учењу старозавјетне теологије када људска личност долази под власт смрти: тијело се полаже у гроб и трули, а душа одлази у шеол/ад. Шеол¹ је само прелазно стање из кога

¹ О библијском поимању васкрсења и шеола више видјети у *Рјечник библијске теологије*, стр. 213, 815, 1390.

Васкрсење Лазарево

ће човијек Божијом милошћу устати/васкрснути. *Господ убија и оживљује, спушта у гроб и извлачи.* (1. Сам 2, 6) Бог има власт над животом и смрћу, он господари и над шеолом/адом из кога може позвати и васкрснути свакога умрлог. *Ако се усмјеримо на небо, ти си Тамо, Ако се спустимо у шеол, гле, и тамо си.* (Пс. 139/138, 8). Псалмопојац Давид благовјести да Господ неће изабране своје оставити у гробу и шеолу: „Јер нећеш оставити душу моју у аду, нити ћеш дати да светац твој види труљење“ (Пс. 15. 10). Старозавјетни Јевреји вјеровали су у васкрсење мртвих и ишчекивали Месију и Искупитеља који ће их подићи из праха и гроба, душу извести из шеола и васкрснути сваку људску личност. О томе благовјести Св. пророк Данило: *И*

много оних који спавају у праху земаљском пробудиће се, једни на живот вјечни, а други на срамоту и прекор вјечни. И разумни ће се сијати као свјетлост небеска... (Дан 12, 2-3).

Осим ових описа есхатолошких догађаја који ће своје испуњење имати када Месија дође у свијет, постоје догађаји који су већ овдје и сада благовјестили будући вијек. Ријеч је о васкрсењима која су се догодила на молитве Св. пророка Илије и Јелисеја (1 Цар 17, 17-24 и 2 Цар 4, 32-37 и 13, 20-21). Наиме ријеч је о Илијином васкрсењу сина удовице у

Сарепту, Јелисејевом васкрсењу Сунамкиног сина и мртвог човјека који је убачен у Јелисејев гроб и оживио. („Илија и Јелисеј су мртве оживјели, али не из гроба нити послје четири дана“²) У Новом завјету помињу се три васкрсења која је Христос учинио: васкрсење Јаирове кћери (Мт 9, 18-26; Мк 5, 21-43; Лк 8, 40-56), васкрсење удовичина сина у Наину (Лк 7, 11-17) и васкрсење Лазарево (Јн 11, 1-46). Из поменутих библијских извора и свједочанстава можемо закључити да древни Јудеји, као ни рани хришћани, нису вјеровали у загробни живот, нити су стварали култове мртвих, већ су имали живу вјеру у Бога као Животодавца и Васкрситеља, те су вјеровали у васкрсење мртвих и живот будућег вијека.

² *Посни триод*, Пјесма 4, стр. 898.

Васкрсење Лазарево

Библијски опис овог догађаја налазимо код Св. ап. и јев. Јована:

1. Бијаше пак неки болесник, Лазар из Витаније, из села Марије и Марте, сестре њезине.
2. А Марија, чији брат Лазар боловаше, бјеше она која помаза Господа мирисом и обриса ноге његове својом косом,
3. Онда сестре послаше к њему говорећи: Господе, ево болује онај кога ти љубиш.
4. А када чу Исус, рече: Ова болест није на смрт, него на славу Божију, да се Син Божији прослави кроз њу.
5. А Исус љубљаше Марту и сестру њезину и Лазара.
6. Па када чу да је болестан, тада остаде два дана на мјесту гдје бјеше.
7. Послије тога рече ученицима: Хајдемо опет у Јудеју.
8. Рекоше му ученици: Рави, сад Јудејци тражаху да те каменују, па зар опет идеш онамо?
9. Исус одговори: Није ли дванаест часова у дану? Ко дању иде не спотиче се, јер види свјетлост овога свијета;
10. А ко иде ноћу спотиче се, јер нема свјетлости у њему.
11. Ово каза, и потом им рече: Лазар, пријатељ наш, заспао је, но идем да га пробудим.
12. Онда рекоше ученици његови: Господе, ако је заспао, устаће.
13. А Исус им бјеше рекао за смрт његову, они пак мишљаху да говори о починку сна.
14. Тада им Исус рече отворено: Лазар умрије.
15. И мило ми је због вас што нисам био ондје, да вјерујете; него хајдемо њему.
16. Онда Тома, звани Близанац, рече осталим ученицима: Хајдемо и ми да помремо с њим.
17. Када пак дође Исус, нађе га, а он већ четири дана у гробу.
18. А Витанија бјеше близу Јерусалима око петнаест стадија.
19. И многи од Јудејаца бијаху дошли Марти и Марији да их тјеше за братом њиховим.
20. Када пак Марта чу да Исус долази, изиђе пред њега, а Марија сјеђаше дома.
21. Онда рече Марта Исусу: Господе, да си ти био овдје, не би умро брат мој.
22. Али и сада знам, да што год заиштеш у Бога, даће ти Бог.
23. Рече јој Исус: Васкрснуће брат твој.
24. Марта му рече: Знам да ће васкрснути о васкрсењу у посљедњи дан.
25. Исус јој рече: Ја сам васкрсење и живот: који вјерује у мене ако и умре, живјеће.
26. И сваки који живи и вјерује у мене неће умријети вавијек. Вјерујеш ли ово?
27. Рече му: Да, Господе! Ја вјерујем да си ти Христос Син Божији који долази у свијет.
28. И ово рекавши, отиде те зовну тајно Марију, сестру своју, рекавши: Учитељ је дошао и зове те.
29. Она, како чу, устаде брзо и отиде к њему.
30. Јер Исус још не бјеше дошао у село, него бијаше на ономе мјесту гдје га сретне Марта.
31. А Јудејци, који бијаху са њом у кући и тјешаху је, кад видјеше Марију да брзо устаде и изиђе, пођоше за њом говорећи да иде на гроб да плаче ондје.
32. А Марија, чим дође гдје бјеше Исус и видје га, паде пред ноге његове говорећи му: Господе, да си ти био овдје, не би умро мој брат.
33. Онда Исус, кад је видје гдје плаче, и гдје плачу Јудејци који дођоше с њом, потресе се у духу и сам се узбуди,
34. И рече: Гдје сте га метнули? Рекоше му: Господе, дођи да видиш.
35. Исусу ударише сузе.
36. Онда Јудејци говораху: Гле, како га љубљаше.
37. А неки од њих рекоше: Не могаше ли овај који отвори очи слијепоме учинити да и овај не умре?
38. А Исус се опет потресе у себи, и дође на гроб. А то бијаше пећина, и камен лежаше на њој.
39. Исус рече: Склоните камен! Рече му Марта, сестра умрлога: Господе, већ заудара; јер је четири дана у гробу.
40. Рече јој Исус: Не рекох ли ти да ако вјерујеш, видјећеш славу Божију?
41. Тада склонише камен гдје лежаше мртвац. А Исус подиже очи горе, и рече: Оче, благодарим ти што си ме услышио!
42. А ја знадох да ме свагда слушаш; него рекох народа ради који овдје стоји, да вјерују да си ме ти послао.
43. И ово рекавши, викну громким гласом: Лазаре, изиђи напоље!
44. И изиђе умрли увијен по рукама и ногама погребним повојима, и лице му убрусом повезано. Исус им рече: Раздријешите га и пустите нека иде.
45. Онда многи од Јудејаца који бијаху дошли Марији, видјевши шта учини Исус, повјероваше у њега.
46. Неки пак од њих отидоше фарисејима и казаше им шта учини Исус.

Ова јеванђељска прича открива нам сву пуноћу љубави Божије према свијету и човјеку. Господ наш Исус Христос показујући своју љубав према Лазару, Марти и Марији открио нам је тајну божанског домостроја спасења и показао да цијелокупна творевина треба да васкрсне из гроба, преобрази се и заодјене у живот вјечни.

Лазар је био један од ученика Христових, познавали су га остали апостоли, сам Христос га назива пријатељем (Јн 11, 11), са својим сестрама Мартом и Маријом живио је у селу Витанији недалеко од Јерусалима. Господ је много волио ову породицу (Јн 11, 5). Сестре Лазареве послале су гласника и обавијестили Христа да Лазар болује, међутим Христос није одмах похитао ка њему да га исцијели, већ открива да ова болест није на смрт, већ да се Син Божији прослави кроз њу (Јн 11, 4). Потом позива своје ученике да крену заједно у Витанију јер је Лазар заспао. Због опасности од Јудеја апостоли покушавају да одгоде овај пут и савјетују Господу да не крећу на њега, јер Лазар који је заспао устаће. Тада им Христос отворено рече: Лазар је умро и већ четири дана лежи у гробу „поћимо браћо, да отргнемо умрлога из руку смрти, која је уграбила његову душу и његово тијело предала трулежи“³.

У Витанији која није била велико мјесто сви су познавали Лазара, тако да је његова изненадна смрт погодила све житеље Витаније, а нарочито његову породицу. Туга је обавила тај крај, његове сестре и рођаци били су дубоко потрешени, горки јецаји и снажан плач још увијек су се свакодневно чули.

Сјећање на умрлог Лазара било је веома живо, вијест о његовој смрти још увијек се преносила, а туга није јењавала. У дому Марте и Марије сабрало се мноштво Јудејаца, како би утјешили сестре Лазареве.

Лазар већ четири дана лежи у гробу и не само да га је смрт уграбила него га се и трулеж дотакла. Његова душа налази се у

Старозавјетни Јевреји вјеровали су у васкрсење мртвих и ишчекивали Месију и Искупитеља који ће их подићи из праха и гроба, душу извести из шеола и васкрснути сваку људску личност. О томе благовијести Св. пророк Данило: И много оних који спавају у праху земаљском пробудиће се, једни на живот вјечни, а други на срамоту и прекор вјечни. И разумни ће се сијати као свјетлост небеска... (Дан 12, 2-3).

шеолу/аду, а тијело почиње да пропада и трули. Смрад из гроба био је сигурна потврда смрти. Лазар је из живих прибројан мртвима, Св. Јефрем то сликовито описује: „Смрт је зграбила умрлога и предала га распадању, црв је положио своја уста на њега, његово тијело било је предато трулежности. Био је погружен у јаму умрлих, погружен у шеол погребених, однесен и бачен у океан трулежи. Вјетар смрти сурвао га је у бездан распадања“⁴. Господ је оклијевао са својим доласком у Витанију како би сви очевици Лазареве смрти били сигурни да је Лазар заиста умро. Тек када су сви били увјерени у Лазареву смрт, када су га очи могле видјети мртвог, руке опипати његово хладно беживотно тијело, када су га повили у посмртне повоје и положили у гроб, када је смрад као непобитан доказ смрти могао да се осјети на гробу, тада долази Васкрситељ.

Христос дошавши у Витанију не одлази у дом Марти и Марији већ креће до новог дома

- гроба Лазаревог. Марта чувши да Христос долази излази му у сусрет и у близини гроба одвија се њихов веома потресан разговор (Јн 11, 21-27). Господ, видећи Мартину жалост и напаћено срце, да би је утјешио сије у њен слух ријечи утјехе и говори јој о васкрсењу. Она исповиједа своју вјеру у Христа као Месију и Сина Божијег, а потом пози-

ва своју сестру Марију да дође у сусрет Христу. За Маријом креће све мноштво Јудејаца, мислећи да она иде на гроб да плаче. Марта, Марија и Јудеји дошавши на гробље срећу се са Христом и сви плачу за Лазаром. Потом Господ, иако по свом божанском свезнању зна гдје почива Лазар, како би добио потврду о смрти његовој од оних који су га сахранили пита: *Гдје сте га метнули?* А они као очевици смрти рекоше му: *Господе, дођи да видиш* (Јн 11, 34). Будући да су многи Јудеји одбацивали славна дјела Христова, како не би одбацили Васкрсење Лазарево, Господ тражи од њих да они потврде његову смрт. На тај начин невјерници му не могу противрјечити, јер су сами потврдили смрт и гроб. Господ плаче за Лазаром и тако потврђује да је он истинити Бог, који је постао Човјек и узео нашу људску природу, затим каже Јудејима да одвале камен са гроба. Марта упозорава Христа да Лазар заудара јер је већ четири дана у гробу. Господ заповиједи Јудејима и они одвалише врата гроба,

3 Св. Јефрем Сиријски, *Огњени стуб*, стр. 285.

4 Нав. дјело, стр. 289.

те осјетише задах труљења и поново се увјерише у смрт Лазарева. Потом се Господ обрати молитвом Оцу (Јн 11, 41-42). „Подигао је пред свима очи своје ка Оцу, и обратио му се тим ријечима, како би они схватили да је Он, који говори на земљи, раван највишем Оцу који је на небесима“⁵. Затим громким гласом позва Лазара да васкрсне

миће твоја врата. Ово ћеш ускоро окусити, аде“⁷.

Јеванђелист Јован свједочи да многи од Јудеја који бјеху код Марте и Марије и видјеше васкрсење Лазарево повјероваше да Исус јесте Христос, Син Божији који је постао Човјек. Стога се повијест о овом догађају рашири међу народом и зато многи изађоше Христу у

умрла. Христос дошавши у дом затиче је мртву у постељи и убрзо васкрсава.

Удовичиног сина у Наину васкрсава на путу до гробља, пред многим очевицима. Васкрсење Лазара догодило се четири дана послје смрти. Ове три приче о васкрсењима која је Христос учинио потврђују нам јединственост васкрсења, тј. да ће цијели људски род васкрснути. Христос је васкрсао дјевојку, младића и човјека у зрелој доби, што нам потврђује да ће васкрсење задобити мушко и женско, младо и старо. Васкрснуће све

умрло од Адама до данас. Све оно што смрт и трулежност дотакне Господ ће одјенути у васкрсење.

Као спомен на васкрсење Лазарево установљен је празник Лазарева субота која има карактер претпразништва Уласку Христовом у Јерусалим, тј. Цвијетима⁸. Лазарево васкрсење потврда је свеопштег васкрсења. Са друге

стране сусрет Христа и умрлог Лазара увод је у сусрет Христа са смрћу. Лазарева субота и Цвијетна недјеља су почетак Крста⁹.

Тајна Лазарева смрти и васкрсења, тајна је и почетак васкрсења и преображаја цјелокупне творевине. Као што је Лазар на ријечи Христове васкрсао и оживио, тако ће и свако људско биће које је умрло при посљедњој труби васкрснути и устати из гроба. (1. Сол 4, 13-18)

Небојша Товирац, јереј

8 Више видјети: Др Радомир Милошевић, *Православна еортологија*, стр. 61.

9 Више види: Александар Шмеман, *Велики пост*, стр. 100.

Васкрсење Лазарево увод је у свеопште васкрсење које се има десити. Црквени пјесник опјевао је овај догађај: „Свепогубна смрти, стиже ти разорење, твоје капије и ланци да буду покидани, јер Христос који је васкрсао Лазара, поломиће твоја врата. Ово ћеш ускоро окусити, аде“.

из мртвих и изађе из гроба. Христос „васкрсава само једнога, али се и посредством њега једнога утврђивала нада у дан свеопштег васкрсења ... позвао је само Лазара, док је васкрсење осталих сачувао за крај времена“⁶. Лазар излази из гроба обавијен посмртним повојима и убрусима, а Господ заповиједа Јудејима да га раздријеше. Желио

је да га исте оне руке које су га повиле у посмртне покрове сада раздријеше, како би очевици и свједоци смрти Лазарева постали свједоци васкрсења његовог. Шеол/ад је задрхтао и код свих уснуних се јавила нада да ће Господ и њих попут Лазара позвати из гроба. Васкрсење Лазарево увод је у свеопште васкрсење које се има десити. Црквени пјесник опјевао је овај догађај: „Свепогубна смрти, стиже ти разорење, твоје капије и ланци да буду покидани, јер Христос који је васкрсао Лазара, поло-

5 Св. Григорије Палама, *Господе просветли таму моју*, стр. 120.

6 Св. Јефрем Сиријски, *Огњени стуб*, стр. 293.

Васкрсење удовичиног сина

сусрет када је на магарету ушао у Јерусалим и прославише га као Цара Израилева. Док је васкрсење Лазарево код једних имало позитиван карактер и учинило да пробуди вјеру народа да да крене за Сином Божијим, са друге стране јавили су се и противници, тј. првосвештеници и старјешине народне који су одлучили да због овог догађаја Христа и Лазара треба убити.

Као што помену смо, Христос је васкрсао Јаирову кћер, дјевојку која се разбољела, и док је Јаир дошао по Христа и кренуо са њим до свога дома дјевојка је

7 *Посни триод*, стр. 872.

Извори:

1. Свето писмо Старог и Новог завјета, Библијско друштво, Београд, 1995.
2. Свето писмо Новог завјета, Свети архијерејски синод, Београд, 1998.
3. Псалтир (превод са јеврејског), Предраг Самарџић, Хришћанска мисао, Београд, 2008.

4. Псалтир (превод са грчког), Еп. Атанасије Јевтић, Врњачка Бања, 2000.

Тирилична литература:

1. Велики Пост, Александар Шмеман, Врњачка Бања, 1999.
2. Огњени стуб, Св. Јефрем Сиријски, Београд, 2003.
3. Посни триод, Темишвар, 2017.
4. Православна еортологија, Др

Радомир Милошевић, Смедерево, 2004.

5. Сабране беседе, Господе просветли таму моју, Св. Григорије Палама, Образ светачки, Београд, 2005.

Латинична литература:

1. Rječnik biblijske teologije, Zbornik radova, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1988.

ВЈЕЧНИ СПОМЕН

УСНУО У ГОСПОДУ УМИРОВЉЕНИ ЕПИСКОП ЗАХУМСКО-ХЕРЦЕГОВАЧКИ АТАНАСИЈЕ

12

ЖИВОТОПИСНИ ИСТОТНИК

Умировљени Епископ захумско-херцеговачки Атанасије преминуо је 4. марта 2021. године у вечерњим часовима у Јавној здравственој установи Болница Требиње.

Животопис Епископа Атанасија (Јевтића):

Име епископа Атанасија Јевтића одавно је познато не само нашој црквеној и широкој јавности већ и цијелом хришћанском, нарочито православном свијету. Епископ др Атанасије Јевтић рођен је од православних родитеља, Милана Д. Јевтића и Савке (рођ. Брисих), земљорадника, у селу Брдарици, у шабачко-ваљевском крају (западна Србија), на други дан Божића, 8. јануара 1938. године. Основну школу завршио је у Драгињу, нижу гимназију започео 1949. у Шапцу, а завршио осмољетку 1953. у Дебрцу. Учио је затим Бо-

гословију у Раковици, а завршио је у Београду 1958. Исте године уписао је Православни богословски факултет у Београду, али је убрзо позван на одслужење двогодишњег војног рока у Подгорици и на Косову.

По повратку из војске, замонашен је – по благослову епископа шабачко-ваљевског Јована, и

то руком архимандрита Јустина Поповића у манастиру Пустиња код Ваљева, уочи Ваведења, 3. децембра 1960. године, а затим је, као сабрат манастира Троноше код Лознице, наставио и завршио студије на Богословском факултету у Београду, јуна 1963. године. Дипломирао је општом оцјеном 8,88. За вријеме студија рукоположио га је епископ Јован у чин јерођакон на Богојављење 1961, а на Успење Пресвете Богородице 1963. рукоположен је и у свештенички чин.

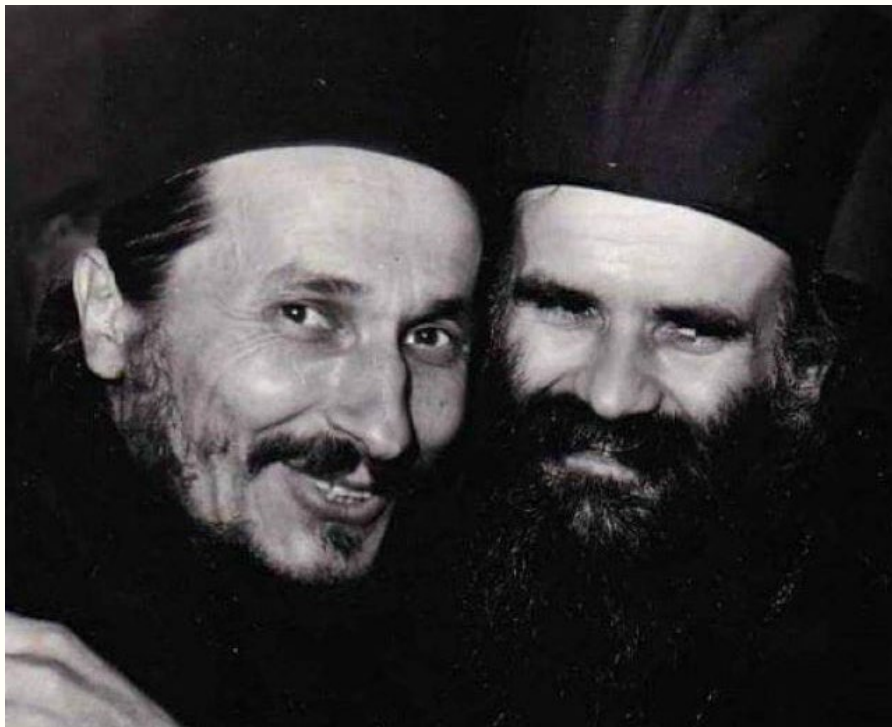
Завршивши Богословски факултет, поднио је молбу Светом архијерејском синоду како би му био одобрен одлазак на постдипломске студије у Грчку. Фебруара 1964. послао га је Његова светост патријарх српски Герман на Теолошку академију на Халку код Цариграда (Турска), гдје је остао до јуна исте године. Због тамошњих тешких политичких прилика прешао је у љето исте

године у Јеладу, на Свету Гору, и с јесени на Теолошки факултет у Атину, гдје је, под руководством професора догматике и академика др Јована Кармириса, припремио на грчком докторску тезу из догматике, на тему: „Еклисиологија апостола Павла по Светом Златоусту“. Докторску тезу одбранио је одличним успјехом 2. јуна 1967. на истом факултету. Након тога остао је у Атини још годину дана настављајући богословски рад углавном на изучавању светих отаца Цркве.

За вријеме четворогодишњег боравка у Атини служио је као парохијски свештеник у атинској Руској цркви, станујући једно вријеме у богословском интернату Грчке цркве, а затим у приватном стану. Све вријеме боравка у Грчкој био је у сталној вези са својим епископом шабачко-ваљевским Јованом. У јесен 1968, добивши за то благослов од свог духовника и епископа, прешао је у Париз, на Богословски институт Светог Сергија, ради наставка богословских студија и изучавања француског језика. Након проведене једне године изабран је од Професорског савјета Института за професора на предметима Увод у теологију и Патрологија са аскетиком, и на том положају остао је три године. Посљедњу годину (1971/72) предавао је и Историју Цркве византијског периода. Боравећи у Паризу, повремено је пратио предавања из Патрологије на Римокатоличком теолошком факултету (Institut Catholique de Paris) и поједина предавања из византијске књижевности на Сорбони (Hautes Etudes). У својству професора Института Светог Сергија, учествовао је на Првој теолошкој конференцији православних теолога у Америци, септембра 1970, у Бостону (Holy

Cross). За четири године боравка у Француској опслуживао је, према потребама, православне парохије руске, српске, грчке и француске, а живио је у дому

2). Након доласка у Београд служио је у Манастиру Ваведење на Сењаку. Брзо се укључио у културна кретања престонице, првенствено активним учество-

Атанасије и Амфилохије

студената Института Светог Сергија. Током љета посјеђивао је Свету земљу, Србију и Грчку.

Вративши се из Париза у љето 1972, постављен је од стране Светог архијерејског синода за управника Дома студената при Богословском факултету. Сљедеће 1973. изабран је за доцента на Богословском факултету на Катедри за патрологију (Црквена књижевност и Мисао светих отаца Истока и Запада). Предавао је и Историју Хришћанске цркве низ година, као и неко вријеме Историју Српске цркве. Године 1983. биран је за ванредног, а 1987. за редовног професора на Катедри за патрологију. Биран је за декана Богословског факултета 1980/81. и 1990/91. У периоду рада на Факултету објавио је око двије стотине научних радова. Тада почиње да излази његово дјело Патрологија (књ.

вањем на бројним трибинама, гдје је својим отвореним испућањима, одличним познавањем теолошке и философске мисли те својственом му ерудицијом и свестраношћу задобио велике симпатије и подршку – нарочито омладине – у бројним дијалозима са апологетима марксизма и материјализма. Одржао је више десетина предавања омладини у патријаршијској сали у Београду. Позната су и његова реаговања у штампи (посебно у листу Православље, гдје је сматран за једно од првих пера).

Истовремено и напоре са професорским дужностима дјелатно је учествовао у буђењу успаване светосавске и косовске свијести и савјести српског народа, подсјећајући на озбиљност ситуације на Косову и Метохији, али и у другим српским земљама. Учествојући својим

прилозима у прикупљању докумената и свједочанстава о новомучеништву, завјетовао их је будућим и садашњим генерацијама као документ времена и на тај начин враћао је дуг пострадалим Србима и својој Цркви. Такође, многобројне младе људе је својим примјером надахнуо и упутио на изучавање богословља, подстакнуо на ступање у свештенички и монашки чин. Својим пастирско-еклисијалним дјеловањем допринио је измирењу и превазилажењу расколâ, а особито тзв. америчког раскола. Ратне 1991. године је од стране Светог архијерејског сабора изабран, а на Ивањдан 7. јула хиротонисан и устоличен у Вршцу за епископа банатског, гдје је остао непуних годину дана. Свети архијерејски сабор је, на мајском засједању 1992, епископа Атанасија изабрао за епископа захумско-херцеговачког и приморског. Због ратног пожара није могао бити устоличен у сједишту Епархије, Мостару, него у Требињу, на Видовдан 1992. године. Нови епископ, са сједиштем у манастиру Тврдошу, наслиједио је Епархију која више деценија није имала свога архипастира. Током рата многоразлично је помагао свој народ, војску, сирочад, избјеглице, рањенике и остале невољнике и паћенике, обнављајући православну вјеру у Херцеговини масовним крштавањем, причешћивањем и просвјешћивањем повјереног му народа (покренуо је, између осталог, епархијски часопис Видослов, који редовно излази од Божића 1993. до данас). Године 1994. изабран је за првог ректора новоотворене Духовне академије „Свети Василије Острошки“ у Фочи.

Његовом заслугом Херцеговином су пронијете мошти

Светог Василија Тврдошког и Острошког Чудотворца (10–11. маја 1996). Због тешке повреде вратних пршљенова (3. децембра 1998) замолио је Сабор епископа да га разријеша дужности архијерејске катедре, али не и архијерејског служења. На септембарском засједању 1999. године Свети архијерејски сабор усвојио је оставку епископа Атанасија на активно управљање Епархијом захумско-херцеговачком и приморском, а на његово мјесто изабран је епископ Григорије. Епископ Атанасије остао је

да борави у манастиру Тврдошу крај Требиња и да помаже херцеговачким архијерејима. Наредних година много времена проводи на Косову и Метохији (нарочито од доласка страних НАТО трупа у јуну 1999) помажући тамошњем епископу и страдалном народу. Током 2001/2002. провео је осам мјесеци у Јерусалиму изучавајући јеврејски језик ради превођења Светог писма Старог завјета на српски, и упознајући боље Свету земљу Господњу те служећи у Јерусалимској патријаршији, нарочито на Гробу Господњем и Гробу Мајке Божје (претходно је посетио Свету земљу три пута и Синај два пута).

По повратку из Јерусалима, Сабор га је, од јуна 2002. до маја 2003, послао на испомоћ обољелом епископу жичком Стефану, када је с другим епископима припремио уношење у календар

светих и епископа жичког и охридског Николаја. По повратку из Жиче, ради у манастиру Тврдошу на преводу Светог писма с јеврејског и грчког, повремено пише текстове или држи предавања. За вријеме погрома Срба на Космету, марта 2004, био је свих тих дана присутан са страдалним народом, свештенством и монашћом. Епископ Атанасије је нарочито као јеромонах био учесник многих домаћих и међународних научних скупова из области црквене историје, теологије, философије и хришћанске културе. Истовремено је сарађивао у многим црквеним и свјетовним публикацијама код нас и у иностранству. Аутор је бројних књига, студија, чланака, огледа и бесједа на више свјетских језика, преко шест стотина радова. Преводи са старогрчког, старословенског и других језика. Његови богословски, антрополошки, патролошки, црквено-историјски радови залазе у све периоде историје Цркве и обухватају скоро сва важнија питања православног библијско-светоотачког богословља. Његови литерарни теолошко-философски радови и иступања добили су и званичну потврду избором у Удружење књижевника Србије. До сада је објавио више десетина књига.

Епископ Максим (Васиљевић)
Монах Игнатије (Марковић)
Преузето из књиге Еп. Атанасија
Христос Алфа и Омега,
Манастир Тврдош – Братство
Св. Симеона Мироточивог,
Требиње-Врњци 2004.,
стр. 303-307.

**Владико бесмртног имена,
вјечна ти успомена!**

Преузето са: www.eparhija-zahumskohercegovacka.com

АПОСТОЛ ПАВЛЕ О ЕКЛИСИОЛОШКОМ ЗНАЧЕЊУ ЕВХАРИСТИЈЕ

Сила Васкрсења у потпуности се пројављује у Евхаристији. Јагње је заклано, Тело је преломљено, Крв је проливена, па ипак то је небеска храна и лек бесмртности и противотров од кога нећемо умрети, него ћемо живети вечно у Исусу Христу. То је „Хлеб небески и Чаша живота“. Храњећи се Хлебом живим, „људи се хране бесмртношћу и вечношћу“¹, и долази се до личносно – логосне заједнице између оних који једу и Онога Којега једу.²

Ове страшне тајне за верне јесу „заруке вечног живота“. Пошто је Христова смрт била победа и васкрсење, ова победа и овај тријумф прославља се у тајни олтара. Евхаристија је благодарење. Она је химна, пре него молитва. То је служба победничке радости, непрекидни Васкрс, царска свечаност Господа живота и славе.³

О Евхаристији као централном догађају у животу Цркве и поистовећењу Евхаристије са Црквом, говори се на много места у Светом писму и у светоотачким делима. Новозаветни списи, а нарочито посланице апостола Павла, су надахнуте евхаристијским доживљајем заједнице Бога са човеком и односа човека према свету. Једно од места у којем апостол Павле изричито говори о истоветности Цркве и Евхаристије, јесте оно из Прве посланице Коринћанима, где критикује тамошње хришћана-

не што на сабрањима не једу вечеру Господњу, него свако једе своју вечеру: „Када се, дакле, сакупљате на једно место, не једе се вечера Господња, јер свако своју вечеру пре других једе, те један гладује, а други се опија. Зар немате кућа да једете и пијете?“ (1.Кор.11,20 – 22).

Сабирање верних по апосто-лу Павлу, једино је оправдано ако има евхаристијски карактер, а презирање евхаристијског сабрања представља презирање саме Цркве Божије. Својим прихватањем и признавањем света, Евхаристија стоји против његове пропадљивости, освећујући свет и узносећи га Творцу као аутентичну творевину. „Човек почиње да постоји са екклисијалним идентитетом, не

као оно што јесте, него као оно што ће бити. Екклисијални идентитет се везује са есхатологијом, са коначним исходом човековог постојања“⁴.

У Евхаристији се Христос „дели и не раздељује“⁵, и сваки заједничар постаје цео Христос и цела Црква. „Отуда је екклисијални идентитет у свом историјском остварењу – евхаристијски“⁶. „Евхаристија није само сабрање „на истом месту“, тј. историјско остварење и откривење човековог есхатолошког постојања. Она је истовремено и двиг, кретање ка томе остварењу. Сабрање и двиг су два основна својства Евхаристије“⁷.

Апостолска Црква није у свом евхаристијском искуству поимала „Тело Христово“ само у објективном значењу, односно као „свету ствар намењену за причешће“⁸. То је један аспект Евхаристије који није био стран апостолској Цркви. Али, оно што се појављује као неминовна последица када разматрамо Вечеру Господњу јесте „једно“ и „мноштво“, које имају екклисијално значење евхаристијског

4 Јован Зизјулас, *Од маске до личности*, 77.

5 *Службеник*, Свети архијерејски синод СПЦ, Београд 2013, 144.

6 Јован Зизјулас, *Од маске до личности*, 81.

7 Наведено дело, 83 – 84.

8 Јован Зизјулас, *Евхаристија: Неки библијски аспекти*, 17.

У Евхаристији се Христос „дели и не раздељује“, и сваки заједничар постаје цео Христос и цела Црква. „Отуда је екклисијални идентитет у свом историјском остварењу – евхаристијски“. „Евхаристија није само сабрање „на истом месту“, тј. историјско остварење и откривење човековог есхатолошког постојања. Она је истовремено и двиг, кретање ка томе остварењу. Сабрање и двиг су два основна својства Евхаристије“.

1 Јустин Поповић, *Тумачење Јеванђеља по Матеју*, Београд 1979, 497.

2 Мирко Ђ. Томасовић, *Нови Адам. Тајна човека у светлости библијско – литургијско – светоотачког поимања*, 291 – 292.

3 Георгије Флоровски, *Богословске студије*, 61.

Колики је значај Евхаристије за живот Цркве види се и по томе што су, упркос прогонима, први хришћани настојали да се по сваку цену окупљају на евхаристијским сабрањима. Занимљиво је приметити да се никад не сусрећемо са изразом „Црква у Македонији“ или „у Јудеји“, иако апостол Павле прича о „Цркви“ у овим областима, али онда користи само множину. Овај неуобичајени синтаксички феномен може се објаснити само чињеницом да сваки пут када је термин Црква употребљен за једно одређено место, он има смисао да сазове све хришћане тог места у само један скуп, тако да сваки скуп представља целу Цркву.

Тела Христовог. Није онда чудно када апостол Павле назива Цркву „Телом Христовим“ (Рим.12,4; 1.Кор.12,12; Еф.1,23). Цркве Новог завета, посебно, чије порекло сеже до апостола Павла, поистовећивале су Евхаристију са Црквом, толико да су термини „Евхаристија“ и „Црква“ били наизменични⁹. Такав је пример у 11. глави Прве посланице Коринћанима, где апостол Павле даје практичне поуке за евхаристијска окупљања у Коринту. Иако он у овој глави мисли на евхаристијско сабрање, то окупљање назива „Црквом“: „Када се окупљате у цркву...“ (1.Кор.11,18). Дакле, према ап. Павлу, изрази „сабирати се“ и „сакупљати се на једном месту“, „Вечера Господња“, „Црква“ и „црква Божија“ су истоветни. И други изрази који изгледају као технички појмови, а означавају Цркву, били су у употреби у апостолско време како би означили евхаристијска сабрања. На пример „домаћа Црква“, не означава хришћанску породицу, већ дом у који се према првобитној традицији окупљала локална Црква, прослављајући Евхаристију (Да.2,46). Дакле, не треба посматрати „домаћу Цркву“ као посебног типа, већ као место где се Црква сабирала на Евхаристију¹⁰. Израз „домаћа црква“ оз-

начавао је групе хришћана које су се окупљале око заједничких личности, као што је била личност Филимона, или Прискиле и Акиле, те су из тих група вероватно изникле црквене организације, а нарочито Епископ.¹¹

Према сведочанству Новог завета, успоставити евхаристијски скуп представљало је врло тежак подухват, јер првобитна Црква даје врло мало обавештења о ономе што се тиче њеног евхаристијског живота. Ипак, могуће је на основу сачуваних сведочанстава направити неколико запажања. Прво запажање, које је веома значајно, јесте да, супротно другим онтолошким окупљањима описаним у Новом завету, постоји само један евхаристијски скуп у сваком граду, тако да он окупља целу Цркву.¹²

Колики је значај Евхаристије за живот Цркве види се и по томе што су, упркос прогонима, први хришћани настојали да се по сваку цену окупљају на евхаристијским сабрањима. Занимљиво је приметити да се никад не сусрећемо са изразом „Црква у Македонији“ или „у Јудеји“, иако апостол Павле прича о „Цркви“ у овим областима, али онда користи само множину. Овај неуобичајени синтаксички

феномен може се објаснити само чињеницом да сваки пут када је термин Црква употребљен за једно одређено место, он има смисао да сазове све хришћане тог места у само један скуп, тако да сваки скуп представља целу Цркву. Због тога, када апостол Павле говори о Цркви окупљеној у Гајевој кући у Коринту, вероватно имајући у виду Евхаристију, говори о томе као о целој Цркви (Рим.16,23).¹³

Умножавање евхаристијских окупљања у истом граду, јесте појава до које долази много касније. „Ова чињеница је важна зато што се евхаристијски синаксис¹⁴, појављује као цела Црква, Црква у својој саборности. Према томе, Евхаристија може представљати јединство „мноштва“ у „Једном“, управо као што ће се ово јединство појавити у Царству Божијем. Зато се скупштине које постоје у новозаветном времену, а у једном нехришћанском свету, на пример „collegia“ у паганском свету и „синагоге“ у јеврејском свету, суштински разликују од евхаристијских окупљања зато што ова последња нису спроводила никакву дискриминацију на основу професије, расе и сл. Евхаристија, пошто представља објављивање „саборне Цркве“, надилази не само друштвене поделе, већ и природне као што су старосне, полне (Гал.3,28), расне (Гал.3,28)“¹⁵

Дакле, „мноштво“ расуто и подељено, постаје „Једно“ у Евхаристији зато што учествује у „јединственом хлебу“.

Младен Јурошевић,
протојеромјесник

⁹ Наведено дело, 18.

¹⁰ „Први храм Божији на земљи, био је сам Рај – Едемски врт, у којем је Бог долазио да беседи са човеком: „и чули су глас Господа Бога, који је ходио по Рају...“ (Пост.3,8)“, види: Мирко

Ђ. Томасовић, *Богословско ткање на чунку облагодатеног живота*, 227.

¹¹ Јован Зизјулас, *Јединство Цркве у Евхаристији и у Епископу у прва три века*, Нови Сад 1997, 51 – 62.

¹² Јован Зизјулас, *Евхаристија: Неки библијски аспекти*, 19.

¹³ Ова расправа се може наћи у књизи Јована Зизјуласа, *Јединство Цркве у Евхаристији и у Епископу у прва три века*, 60 – 65.

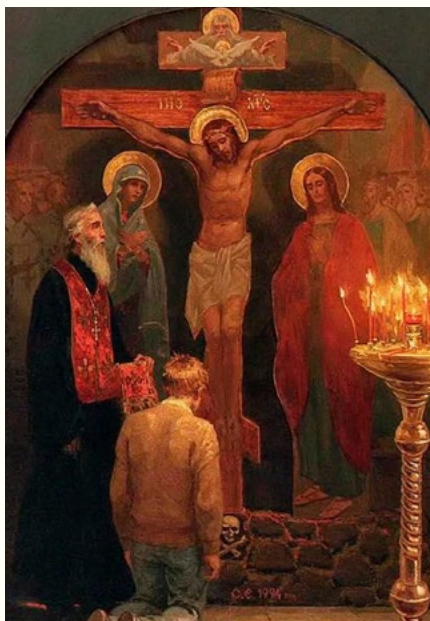
¹⁴ Синаксис, грч. – зборови, на којима су се скупљали први хришћани на молитви; скупштина.

¹⁵ Јован Зизјулас, *Евхаристија: Неки библијски аспекти*, 20.

ПОКАЈАЊЕ - СУД НАД СОБОМ ПРИЈЕ БОЖИЈЕГ СУДА

Путујући кроз дане поста, служећи и учествујући на богослужењима покајног и веселог карактера, пробијајући се свакодневно кроз море животних радости и жалости, журно хитамо свијетлом Васкрсењу Христовом. Знамо да нас у наредним данима поново очекује литургијска и празнична радост, онда издаја, туга, распеће и жалост страсне седмице, али да све то издржимо охрабрани смо радосћу Празника над Празницима. Пандемија која је покорила цијели свијет, свакодневно у нама буди сјећање на смрт и суд Божији над нама. Запитајмо се, да ли огроман страх од тјелесне смрти осјећамо због стања наше душе. Тјелесна смрт ништа је у односу на духовну смрт, јер је одвајање душе од тијела смрт тијела, а одвајање Бога од душе смрт душе. Да не бисмо дошли у такво стање, важно је да извршимо суд над собом прије Божијег суда. Тај суд над собом свако од нас може да изврши кроз Свету тајну покајања. Важно је да дубоко постанемо свјесни својих гријехова, своје гријеховне изопачености, спознамо да је учињени гријех узрок свих наших невоља и да, спознавши узрок нашег духовног пада, покренемо духовну реанимацију и санирамо посљедице кроз Свету тајну исповијести - покајања. Човјек је створен по икони и подобју Божијем за вјечност, а не за пропадљивост. Зато сваког дана треба да се опомињемо чињенице да је живот људски као један дан: јутро је дјетињ-

ство, подне је младост, поподне је зрелост, вече је старост, а ноћ је смрт! Када бисмо се свакодневно сјећали Бога и своје кончине, а не да живимо у гријеху као да никада нећемо умријети, непрестано би захваљивали Богу на дару живота и чинили бисмо сваког тренутка добра дјела која

нас могу учинити житељима Раја. Господ не нарушава слободу наше воље, зато је важно да ми направимо први корак према Господу, приступивши Светој тајни исповијести, а Господ ће направити хиљаду корака према нама. Свети владика Николај Велимировић, говорећи о онима који у неком периоду живота осјете потребу да приступе Светој тајни исповијести, каже: „Покајнику се отварају очи за два пута, за оним којим иде и оним којим треба да иде. Њему су потребне двије храбрости, једна храброст да се заплаче над

старим путем, и друга храброст да се обрадује новом путу“. Да не треба одуговлачити са одласком код духовника или парохијског свештеника на исповијест, потврђује нам и јеванђелска проповијед: „Покајте се јер се приближило Царство небеско“. У духовном животу, гријех је окарактерисан као болест која оптерећује и мучи људску савјест доводећи човјека до степена духовне и тјелесне болести. Зато је Света тајна исповијести облик духовног лијечења, а често и узрок тјелесног оздрављења. Када у Капернауму четворица пријатеља донесоше пред Господа човјека од рођења одузетог, Господ видјевши њихову јаку вјеру, прво одузетоме даје духовно оздрављење ослободивши га терета гријеха ријечима: „Синко, опраштају ти се гријеси твоји“ (Мк. 2,5). Затим му даје тјелесно оздрављење ријечима: „Теби говорим: устани и узми одар свој, и иди дому своме“ (Мк. 2,11). Болест је често посљедица гријеха. Апостол Павле у Посланици Римљанима нас такође опомиње: „Јер је плата за гријех смрт, а дар Божији је живот вјечни у Христу Исусу, Господу нашем“ (Рим. 6,23).

Свету тајну исповијести - покајања установио је сам Господ наш Исус Христос ријечима: „Заиста вам кажем: Што год свезете на земљи, биће свезано на небу, и што год раздријешите на земљи биће раздријешено на небу“ (Мт.18,18). Руковођени науком Господњом свети апостоли су чинили ову праксу коју су

касније кроз вијекове предали епископима, монасима и свештеницима. Овим је Света тајна исповијести постала незаобилазна света радња, која људе ослобађа од овака гријеха, и помаже им да узрастају на духовној љествици.

Најгора могућа пракса која се укоријенила у многим црквеним заједницама је сведена Света тајна исповијести на форму „кајеш ли се - кајем се“ и разријешну молитву. У току „литургијске исповијести“ немогуће је успоставити дијалог са вјерником и поучити га шта је гријех, покајање и исповијест. Света тајна исповијести не мора се обавити исти дан када желимо да се причестимо. Вјерници који редовно посјеђују света богослужења и активно учествују у животу Цркве, посте све постове, сриједу, петак и друге дане одређене као посне од стране Цркве, уз благослов духовног оца могу приступати Светој тајни причешћа, иако нису исти дан приступили Светој тајни исповијести. Они јој приступају када осјете потребу, а причешћују се

скоро сваке службе, јер се управо због сједињења са Господом и служе свете литургије. Када осјетимо унутрашњу потребу за покајањем онда приступамо исповијести, али и исто тако када осјетимо да смо духовно спремни да се напојимо Извором живота, приступамо светој Чаши. Механички не треба приступити Светој тајни исповијести ако нисмо у покајничком расположењу и скрушеног срца, већ кад осјетимо да нам душа трепери и вапи за ослобађањем из овака гријеха, онда је потребно покајнички душу своју извратити пред духовником молећи од Господа опроштај сагрјешења. Сваки учињени гријех води у смрт душе, а онај који се кроз покајање и исповијест ослобађа гријеха, има све предиспозиције да не буде живи мртав, већ да покрене васкрсење душе. Тај континуитет васкрсења душе и подизања себе из гријеховног блата важно је наставити и послуже прве детаљне исповијести. Покајнички карактер морамо осјећати и послуже јер ће нас он сачувати од понављања ранијих

гријехова. Гријех који се не спере покајањем неће нестати. Као што капи кише начине велику поплаву, исто тако и гријеси многих народа, када се споје, начине разорну силу која се пројављује у виду ратова, пандемија, епидемија, глади, земљотреса и других катастрофа. Ако се питамо дали је то могуће, сјетимо се само да је Господ у Содоми тражио само десет праведника и пошто их није нашао, знамо како је тај град прошао.

Пошто је велики пост вријеме које треба да искористимо за покајање, не одгађајмо Свету тајну покајања за неки други дан, него што прије искористимо од Господа даровано нам вријеме и покајно расположење, учинимо суд над собом приступивши Светој тајни исповијести, живимо по заповијестима чинивши што је до нас и препустимо остало промислу Божијем. Нека свако од нас упали своју свијећу покајања јер је покајање нада, а наду сједињену с љубављу Бог неће одбацити!

Милош Зекановић, протојереј

НОВОМУЧЕНИЦИ

БОЖЕ ПРАВЕДНИ, ПРИМИ ДУШУ МОЈУ! СТРАДАЊЕ МИТРОПОЛИТА ВЛАДИМИРА КИЈЕВСКОГ

Митрополит Владимир је претрпео небројене патње и увреде током последњих дана свог овоземаљског живота, што је била последица оружаног сукоба који се у Кијеву одиграо између украјинске и бољшевичке војске. Грађански рат је снажно утицао на Кијевско-печерску лавру и она је међу првима била погођена грађанским ратом који је

избио у Кијеву 15. јануара.

Увече 23. јануара бољшевици су запосели Лавру. Затим су отпочели са необузданим насиљем и пљачком да, у поређењу са њима, чувена приповедања древних летописа о монголским пљачкашким походима и насиљу приликом пустошења Кијева 1240. године, представљају тек једну бледу слику. Наоружане

руље су јурнуле у храмове узвику и бестидно понашање током богослужења. На светим местима изговарали су непоновљиве речи и хуле. Дању и ноћу су проваљивали у монашке келије, пуцали из пиштоља изнад глава старца, покушавајући да их на смрт преплаше. Тукли су старце и крали све што би им дошло под руку. Дању и ноћу су зауставља-

ли монахе који су пролазили двориштем и терали их да свуку одећу и изују обућу, претресали их и пљачкали. Заробили су све посетиоце који су се тада заде-сили у Лаври. На суров начин су погубљени официри и остало војно особље које се међу њима налазило.

Митрополит Владимир је био сталожен. Дана 23. јануара препоручено му је да се пресели у доње одаје. То је и учинио позвавши да му се придружи Епископ прилушки г. Теодор, који је боравио у одајама заменика игумана. Нису се раздвајали до Митрополитове смрти.

Дана 25. јануара, кроз северну капију у Лавру је ушло пет наоружаних мушкараца. Одмах су пришли стражару. Вођа га је грубо упитао, „Ко те је овде поставио? Где су ти документа?“ Стражар му је показао документа. „Па он је из Гајдаматског пука. Другови! Морамо да га стрељамо!“, повикао је вођа и његови пратиоци су уперили пушке. Стражар је почео да преклиње за милост. Вођа је затим рекао: „Оставите га на миру! Касније ћемо се позабавити њиме!“ Потом је пришао монаху који је стајао у близини и упитао га: „Где станује Митрополит?“ Монах, који је претходно дана у трпезарији видео морнара и његове пратиоце, одговорио је: „Његова кућа је близу места у којем ручавате“. Вођа је рекао: „Данас ћемо га одвести“.

Морнар је упитао монаха: „Оче, реци нам шта имате у пећинама. Све ћемо изнети и прегледати. Ако тамо нема ничег осим воска, побићемо многе од вас“. Монах: „Шта да вам кажем? Шта год да вам кажем, свеједно ми нећете веровати. Ви сте сада главни, па идите и сами видите - и сазнаћете истину“.

Морнар: „Знаш ли ко је био

отац Серафим? Отац Серафим је био други по чину после цара. Зато је Серафим свети. И ваш Митрополит ће такође бити свети... Знаш ли ко је разапео Христа?“

Монах: „Књижевници и фариесеји“.

Морнар: „Књижевници и фариесеји и ваши јерарси и митрополити. А знаш ли зашто су га разапели? Зато што се заузео за просте људе“. Морнар је устао, за њим војници, и упутили су се према излазу из трпезарије. Окренувши се према монаху

морнар је рекао: „Више нећеш видети твога Митрополита“.

Након пет минута Митрополит је изашао са војницима. Био је узнемирен и, пролазећи поред Епископа Теодора и архимандрита Амвросија, окренуо се према њима и беспомоћно рекао: „Ето, сад желе и да ме стрељају“. Морнар, који је корачао поред њега, грубо је рекао: „Продужи! Нема разговора! Зашто мислиш да ћемо те стрељати? Срешћеш се са заповедником!“

На степеништу их је Митрополит све благословио и рекао: „Збогом!“

Праћен убицама, Митрополит је сâм изашао из куће у двориште. Један од монаха Лавре је видео убице како одводе Митрополита преко дворишта. Војници су окруживали Митрополита, а предводник је био морнар. Када су се приближили углу Велике цркве, војници су извадили цигарете и запалили. Пришавши главном улазу Велике цркве Митрополит се зауставио, окренуо према њој и почео да се моли. У ходу је нешто певушио. Када су стигли до северне капије поново се зауставио. Окренуо се према икони Светог Николе, прекрстио се и поклонио. Вратар, монах Софроније, отворио је оба крила капије и пропустио Митрополита и његове убице. Ускоро су ишчезли у ноћној тами.

Неколико минута касније, два монаха Лавре чула су четири узастопна пуцња и још два након неких тридесет секунди. Након четвртог пуцња, један од њих је рекао другоме: „Стрељају нашег Владику“. Пришао им је трећи монах рекавши: „Не треба толико метака да се убије један човек“.

У том тренутку, из Велике цркве је истрчало између дванаест и петнаест војника са лампама у рукама. Били су то морнари које је послао заповедник на захтев заменика игумана који је чуо да су војници извели Митрополита из Лавре. Један од морнара је упитао: „Оци, јесу ли овим путем одвели Митрополита?“ Монаси су одговорили: „Да, извели су га кроз капију“. Истрчали су кроз капију и вратили се кроз петнаест или двадесет минута. Један од монаха је пришао морнару који је био на зачељу и питао га: „Јесте ли пронашли нашег Владику?“ „Јесмо, пронашли смо га“, одговорио је морнар. „И извешћемо све вас, једног по једног,

и урадићемо исто.“

Касније је откривено да су убице одвеле Митрополита на место удаљено око триста метара од северне капије Лавре. Тамо, на малој чистини међу бедемима утврђења, стрљали су своју жртву. Обдукција је показала да је мучени Архипастир упуцан разорним мецима и избоден хладним, оштрим оружјем.

Према речима очевидаца Митрополитове мученичке смрти, убице су га аутомобилом одвеле до места на којем су га стрљале. Након што су га извеле из аутомобила и зауставиле се на чистини, Архипастир и Мученик се својим убицама обратио следећим речима: „Шта, хоћете овде да ме убијете?“ Један од њих је одговорио: „Па шта? Зар очекујеш да ти правимо неку церемонију?“ Митрополит их је потом умолио да му дају мало времена да се помоли Богу. Један од убица је рекао: „Добро, пожури с тим“. Митрополит је затим подигао руке и помолио се: „Господе! Опрости ми моја сагрешења вољна и невољна и у миру прими душу моју“. Затим је благословио и са обе руке начинио знак крста над својим убицама рекавши: „Нека вас Бог благослови и опрости вам“. И, пре него што је стигао да спусти руке, зачула су се три пуцња и Митрополит се стропоштао на земљу. Затим су му убице пришле и пуцале у њега још неколико пута. Постоји још један исказ који, чини се, потиче од једног од убица, и који сведочи чињеници да је Митрополит благословио своје убице пре него што су га стрљале.

Након извршене обдукције, Митрополитово тело је обучено у одежду и положено у средину цркве. Заменик игумана Лавре, архимандрит Климент, и старије братство манастира одмах су

служили панихиду за убијеног Митрополита. Истога дана, као и током наредних дана, служене су заупокојене литургије и панихиде за убијеног Митрополита, како у Лаври, тако и у осталим храмовима по Кијеву.

Четрдесетог дана, тајни поштоваоци Митрополита Владимира положили су трећи дрвени крст на месту на којем је преминуо. Прва два крста појавила су се убрзо након Митрополитове мученичке смрти. На крстовима и на тлу где је Митрополит убијен повремено се појављују венци и цвеће. Обично бивају постављени током ноћи и нико не зна ко их доноси.

КОЈИ ЈЕ СМИСАО СМРТИ ОВЕ?

(беседа јеромонаха Алексеја на заупокојеној Литургији, 28. јануара 1918. године)

Како да започнем? Шта да кажем? Беживотно тело нашег Владике које лежи пред нама говори речитије од било којег проповедника. Он је убијен. Руке убица подигле су се на Божијег Јерарха! Зверски је убијен. Његово тело носи ожиљке многих рана.

Православна црква је нападнута и понижена: највиши јерарх Кијевске цркве је убијен и одбачен попут неког криминалца. Какав бол, каква жалост, какво бешчашће! Туга и бол, јер смо изгубили нашег поглавара. Бешчашће, јер нисмо заштитили нашег Оца. Ридајмо, ридијмо, драга браћо. Сада ћемо сви ридати јер сада само сузе могу да ублаже нашу заједничку жалост.

Међутим, сузе су утешне само за срце док наш ум тражи одговор на питање: Зашто је наш Владика страдао мученичком смрћу? Која је сврха ове смрти? Ако непристрасно погледамо на наше животе и испитамо како сада живимо бићемо уверени да сви ми због наших греха заслужујемо такву смрт. Како смо живели и како живимо?

Присетимо се периода који је претходио почетку великог европског рата. Каково је у то време било наше верско и морално стање? Народ је био равнодушан према православној вери. Уместо правилног служења Богу, интелигенција се поигравала разним изопачењима религије – спиритизмом, окултизмом, теозофијом и сличним. Пастири су занемаривали своја стада и мислили само на себе и своје породице. Као резултат оваквог начина живљења имали смо жалосну слику нашег моралног става: међу простим људима распламсало се пијанство, лоповлук, обмана и непоштовање надређених; у селима је владало силеџијство; у фабрикама је било моралне изопачености, а међу интелигенцијом безверја, превелике гордости и моралне распусности.

Затим је наступило раздобље ужасног рата. Многи су се понудили да ће ужаси рата - претња смрћу са којом су се његови учес-

ници суочавали и због које су њихови сродници стрепили за њих - у души народа вакрснути веру у Бога и узвисити моралне норме. И, заиста, било је појединачних случајева дубоке вере и херојских страдања. Али, већином смо били глуви за проповеди о вери, покајању, молитви, посту и промени наших живота, те остали равнодушни према верском буђењу. Ко од нас није приметио да су трговци у то време подигли цене само зарад профита? Или како су имућни митом избегавали извршавање војне обавезе? Или како су нечасни добављачи проневерили јавне фондове? Или како су фабрички радници упропастили залихе муниције немарним ставом према свом послу? Или како су они на власти допустили да храна труне у магацинима и теретним вагонима док житељи градова нису имали ни хлеба?

Затим је дошла револуција. Да ли смо се уопште поправили? Не, постали смо још гори. Сада су људи почели отворено да говоре да Бог не постоји, да нам нису потребне цркве, и да треба да уклонимо све свештенике јер они обмањују народ... Православни хришћани су почели да утрчавају у цркву са капама на главама и цигаретама међу зубима, и да из пушака пуцају по цркви, да убијају свештенике, да хуле на светим местима, да присвајају имовину Цркве, да се међусобно убијају и нарушавају сва правила и норме свете православне вере и Цркве.

Кажите, молим вас, драга браћо, шта заслужује народ који је изнедрио такве „хришћане“ и допустио да се деси такво зло? Не заслужује ли исту судбину као Содом и Гомор? Не чека ли га исти усуд који је задесио Вавилон и стари Јерусалим? Да, ми

заслужујемо смрт због наших грехова. Али Господ је добар и милостив. Он не само да не жели смрт целог народа, већ не жели смрт нити једног јединог човека (Јез 33,11). Он тражи све могуће начине како би човека спасио од погибли. Чврсто верујемо да Он у својој љубави према човечанству не жели смрт нити нашег народа. Он и сада истражује начине којима бисмо се вратили нашој ранијој праведности... Присећам се пророчких речи јеврејског првосвештеника Кајафе: „Нити помишљате да је за нас боље да један човек умре за народ, а не да сав народ пропадне“ (Јн 11,50). Није

ли мученичка смрт нашег Јерарха жртва за све нас? Неће ли овај страшни догађај подстаћи многе да дођу себи и започну један нови живот? Није ли крв нашег мученог Владике семе из којег ће изникнути нови, здрави издаци у нашој Цркви и друштву? Заиста, биће да је тако. Служба првојерарха Цркве Христове упоредива је са овоземаљском

службом Господа нашега Исуса Христа. Попут Исуса Христа, и нашем првојерарху поверено је поучавање његове пастве, према Спаситељевој заповести: „Идите, дакле, и научите све народе“ (Мт 28,19). Попут Спаситеља, наш првојерарх се моли за поверени му народ и повремено исцељује и пророкује. Наш првојерарх такође може да пострада за поверено му стадо, као што је Господ наш Исус Христос пострадао за свецело човечанство. Свети апостол Павле, првојерарх Цркве „незнабожаца“, писао је својој пастви у Коринту: „Ако ли се мучимо, за вашу је утјеху и спасење“ (2 Кор 1,6), и на другом месту: „Ко ослаби, а да и ја не ослабим? Ко се саблажњава, а ја да не горим“ (2 Кор 11,29). А из својих римских верига још јасније је писао о својим страдањима за поверено му стадо и свецелу Цркву Христову: „Сада се радујем у својим страдањима за вас, и у своме тијелу допуњавам што недостаје Христовим патњама, за тијело његово, које је Црква“ (Кол 1,24).

Света служба нашег убијеног Владике била је испуњена страдањима за Цркву Христову. Жалостио се над њом у Москви и жалостио се над њом у Петрограду. Међутим, његова страдања за Невесту Христову досегла су врхунац овде у Кијеву, где је био приморан да буде сведоком грубих повреда основних начела Цркве, док је он лично - као Митрополит - бивао метом неповерења, непријатељства, па чак

Митрополит их је потом умолио да му дају мало времена да се помоли Богу. Један од убица је рекао: „Добро, пожури с тим“. Митрополит је затим подигао руке и помолио се: „Господе! Опрости ми моја сагрешења вољна и невољна и у миру прими душу моју“. Затим је благословио и са обе руке начинио знак крста над својим убицама рекавши: „Нека вас Бог благослови и опрости вам“.

и јавног понижавања од стране своје пастве. „Ја сам пастир добри. Пастир добри живот свој полаже за овце“ (Јн 10,11).

О, Боже праведни! Прими ову жртву у Твој небески олтар. Нека би крв нашега Јерарха преобратила Твој гнев у милосрђе према нама, Твојим недостојним синовима. Настани га у Твојој небеској палати и за његова привремена страдања награди га вечним блаженством.

О, Божији Јерарху, пребивајући у небеским рајским одајама не заборави твоје стадо. Моли се за нас пред престолом Сведржитеља, као што си се молио и овде на земљи. Ти знаш наше

потребе и наше жалости. Моли, о свети Владико, за Цркву Христову, којој си пребивајући на земљи дао сву снагу своју, чак и живот свој, јер она сада страда у канцама непријатеља и унутрашњих и спољашњих. Принеси усрдне молитве и за твоју отаџбину коју си волео и којој си ревностно служио током целог свог дугог живота, јер она сада нестаје растргана од властитих синова. Не заборави да посредујеш пред Господом за нас који смо се молитвено сабрали крај твога светога одра. Твоје молитве за нас сада су драгоцене од било чега другог, јер смо уверени да ће наше спасење доћи само

кроз Бога, пред чијим престолом ти сада смело стојиш. Твоје славно мучеништво нас је потресло, али и испунило страхопоштовањем. Никада те нећемо заборавити, наш љубљени пастиру и оче. Твоје име помињаћемо у нашим молитвама пре свих других имена. Непрестано ћемо узносити синовљеве молитве за покој душе нашег убијеног Митрополита Владимира у месту светлом, у месту цветном, у месту одмора, одакле одбеже сваки бол, туга и уздисање, а где је живот вечни. Амин.

*превод с енглеског:
Наташа Б. Колунџић*

РАЗМИШЉАЊЕ

ДАРА ИЗ ЈАСЕНОВЦА И МИЛАН СМОЉАНОВИЋ

22

ЖИВОТЉАНИ ИСТОТНИК

Одавно један филм није изазвао толико полемике, пажње и узбуркао јавност као филм Дара из Јасеновца. Као директна посљедица тог филма и емоције коју је он изазвао у нашем народу Јасеновац је на неко вријеме постао главна тема српског друштва. Скоро да нема медија у српским земљама, било писаног, електронског или дигиталног, који није неку емисију или неки наслов посветио Јасеновцу. Нарочито су потресна била свједочанства још живих бака и дека - „дјеце“ Јасеновца. Посебно признање би требало одати и православној телевизији Храм на низу емисија, документарца и свједочења жртава о страдању Срба на територији НДХ-а. Све ово дало нам је наду да „Срби ипак нису народ који памти до сутра“. Заборавити све те жртве био би други

Отац Милош Весин

геноцид над истим људима који овога пута не би учинили Хрвати него ми. Заборав је прва опасност (духовна прије свега) која нам пријети.

Друга опасност (опет духовна) која нам пријети јесте да допустимо да се зло роди у нашем

срцу. Тешко је бавити се Јасеновцем а сачувати срце макар од презира и гађења према усташким џелатима и егзекуторима. Ако човек не чува срце своје, у њему се лако може залећи мржња и жеља за осветом. И заиста гледајући филм Дара из Јасеновца, иако филм не приказује најгора звјерства која су рађена у том логору, сачувати срце чисто је прави подвиг. Ипак свако зло је у нама и излази из нас самих, само што оно тражи оправдање како би се показало као нешто нужно или чак као нешто добро.

Управо као доказ да је могуће опростити и сачувати се од зла доносимо причу о Милану Смољановићу. Са овом причом, добро познатом чикашким Србима, шира јавност се упознала захваљујући свештенику Милошу Весину. Од њега је и преузи-

Дара из Јасеновца

мамо у циљу да дође до што већег броја људи.

Милан Смољановић био је српски сељак из Славоније, географског подручја гдје се и налазио сам Јасеновац. Становници његовог села практиковали су да се међусобно испомажу организујући често мобе. Тако и августа мјесеца те злокобне године све мушке главе из села отишле су заједно у шуму да спреме свакој кући огријев за долазећу зиму. По повратку из шуме у селу их је сачекао стравичан приказ. Сва нејач која је остала у селу била је поклана од комшија Хрвата који су добро знали да су тај дан све способне мушке главе у шуми. Тога дана Милану су комшије Хрвати убили: оца, мајку, жену и троје дјеце.

Међутим, пошто су крвници журили, неки од жртава су још били живи, „траљаво“ заклани и прије него што су издахнули успјели су да кажу ко су били ти Хрвати и ко је чију кућу поклао, пошто су у питању биле комшије, па је свако сваког до-

бро знао. Милан и остали сељни брзо су се организовали, наоружали чим су могли и кренули у село својих крвника. По уласку у село свако је кренуо у кућу свог крвника да га нађе, па тако и Милан. У кући, испод стола, он је нашао само жену која је дрхтала са двије дјевојчице. Знајући шта је њен муж само пар сати раније урадио овом човјеку, јадна жена није могла очекивати било какву милост. Обратила се Милану ријечима: „Милане, само једно те молим, убиј прво мене, па онда дјецу, немој да гледам како ми дјеца умиру“. Како је сам Милан причао у њему је тада загрмио глас његове покојне мајке која га је још као дијете заклела да се никоме не свети јер је освета Божија. Милан је застао и рекао жени да није дошао да убије њу, а још мање њену дјецу, али исто да ако сретне њеног мужа не гарантује шта ће бити. Затим он се заклео крсном славом да док је он ту њој, а ни дјеци, неће се ништа десити.

Милан није само тај дан спа-

сао жену и дјецу човјека који је његову дјецу поклао. Још у пар наврата све до 1944-е године он их је спасавао од освете других којима је њихов отац наудио. Из самилости према овим несрећницима који ништа нису били криви за звјерства свога мужа, односно оца, у Милану се родила чиста љубав према њима.

По завршетку рата Милан је отишао за Енглеску, а потом и у Америку, гдје је дочекао крај свог живота. У Америци се оженио и поново добио троје дјеце. Међутим, одласком у емиграцију Миланова брига о „комшијиној“ породици није престала. Од доласка у Америку (1955г.) па све до пред крај свог живота (2002 г.), дакле скоро педесет година, Милан је свакога мјесеца по пријему плате, а послуже и пензије, ишао на пошту и слао новац удовици и сирочићима човјека који му је поклао све што је имао, бивајући им више отац него што им је биолошки отац икад био.

Остоја Дикић, јереј

ПРАВОСЛАВНИ ПСИХИЈАТАР О ХОМОСЕКСУАЛИЗМУ

Пред вама је текст који је написао психијатар који и даље остаје чврсто на позицији да је хомосексуалност поремећај (хомосексуалност је искључиво политичким лобирањем избачена са листе психичких поремећаја), јер само тако се може заиста помоћи особама које пате од ове тешке греховне наклоности и које траже излаз.

Говорење истине о стварима какве оне заиста јесу је највећи израз љубави према конкретном човеку који пати од хомосексуализма.

Уредник сајта Има наде

и „нечистоте“ које прљају људско тело.

„Јер и жене њихове претворише природно употребљавање у противприродно, а исто тако и мушкарци оставивши природно употребљавање жена, распашише се жељом својом један на другога, мушкарци са мушкарцима чинећи срам, примајући на себи одговарајућу плату за своју заблуду“ (Рим. 1:26-27). „Не варајте се... ни рукоблудници, ни мужеложници... неће наслиједити Царство Божије“, писао је апостол Павле становницима развратног Коринта (1 Кор. 6:9-10).

Обраћајући се људима који су се упрљали грехом содомије, Преподобни Максим Грк је позивао: „Познајте себе, несрећни! Каквој сте се прљавој наслади ви предали!... Потрудите се да се што пре удаљите од те ваше најнечистије и најсмрадније насладе, замрзите је. Ко буде говорио да то није ништа, предајте га вечној анатеми као противника Јеванђеља Христа Спаситеља, као противника који развраћа ту Науку. Очистите себе искреним покајањем, топлим сузама и појачаном милостињом уз чисту молитву... Замрзите из све душе ту безбожност да не бисте били синови проклетства и вечне смрти“.

Дискусије о положају такозваних „сексуалних мањина“ у савременом друштву теже да признају хомосексуализам не као полну изопаченост, већ само као једну од „сексуалних оријентација“ које имају једнако право на друштвено испољавање и уважавање. Такође се тврди и да је хомосексуална наклоност условљена индивидуалном природном склоношћу. Православна црква говори из непроменљивог уверења да, Богом установљени, брачни савез мушкарца и жене не може бити изједначен са изопаченим манифестацијама сексуалности. Црква сматра хомосексуализам греховном повредом људске природе која се може превладати духовним трудом који води ка исцељењу и развоју човекове личности. Хомосексуална стремљења, као и друге страсти

24 Содомски грех

Шта Црква говори о содомском (под содомијом се у православној литератури подразумева хомосексуализам, прим. уредника сајта) греху?

У „Основама социјалне концепције Руске православне цркве“ је, између осталог, написано и следеће:

„Свето писмо и учење Цркве недвосмислено осуђују хомосексуалне полне односе, видећи у томе порочно унакажење човекове Богом створене природе. „Ко би мушкарца облежао као жену, учинише гадну ствар обојица“ (3 Мојс. 20:13). Библија говори о тешкој казни којом је Бог казнио становнике Содома (1 Мојс 19:1-29), по тумачењу светих отаца управо за грех хомосексуализма. Апостол Павле, описујући морално стање незнабожачког света, хомосексуалне односе убраја у „срамне страсти“

Светоотачко Предање веома јасно и недвосмислено осуђује било какве манифестације хомосексуализма. „Учење дванаест апостола“, дела Светих Василија Великог, Јована Златоустог, Григорија Ниског, Блаженог Августина, канони Светог Јована Посника изражавају непромењено учење Цркве: хомосексуалне везе су греховне и подлежу осуди. Људи који се налазе у овим односима немају право да буду у свештенству (7. правило Василија Великог, 4. правило Григорија Ниског, 30. правило Јована Посника).

које кидају палог човека, лече се светим тајнама, молитвом, постом, покајањем, читањем Светог писма и светоотачких књига, као и хришћанским општењем са верујућим људима који су спремни да пруже духовну подршку.

Имајући пастирску одговорност према људима који имају хомосексуалне склоности, Црква се истовремено одлучно супротставља покушајима да се греховна тенденција прикаже као „норма“, а посебно да се представи као разлог за понос и пример за опонашање. Управо зато Црква осуђује било какву пропаганду хомосексуализма, не одричући никоме основна права на живот, уважавање личног достојанства и учешће у друштвеном животу. Црква, међутим, сматра да се особама које промовишу хомосексуални начин живота не сме допустити предавачки и васпитни рад међу децом и омладином, као ни руководеће позиције у војсци и поправним установама...

Године 1992. Светска здравствена организација је искључила „хомосексуализам“ из Дијагностичког приручника (приручника који класификује психичке поремећаје – прим. уредника сајта). Поступивши тако она је само пратила Америчку психијатријску асоцијацију (АПА) која је искључила хомосексуализам из свог „Приручника за дијагностику и статистику“ (DSM), то јест из дијагнозе психијатријских поремећаја.

Ево како се све догодило.

Да бисмо разумели поступке АПА, потребно је представити ситуацију у САД шездесетих и седамдесетих година прошлог

века. У то време су се под сумњу ставиле све традиционалне вредности и уверења. То је било време бунта против било каквих ауторитета, такозвана „сексуална револуција“ била је у пуном јеку. У таквој атмосфери мала група радикално настројених америчких хомосексуалаца покренула је политичку кампању за признање хомосексуализма као нормалног начина живота. Овом „лобију“ је пошло за руком да извојује победу у комитету који се бавио поновним прегледом „Дијагностичког и статистичког приручника“ (DSM).

Године 1963. Медицинска академија у Њујорку издала је захтев да се припреми извештај по питању хомосексуализма пошто је такво понашање било све више распрострањено. Комитет је дошао до следећег закључка: „Хомосексуалност заиста представља болест. Хомосексуалац је особа са поремећајима у емоционалној сфери, неспособна за формирање хетеросексуалних односа“. У извештају је такође наведено и следеће: „Неки хомосексуалци излазе из оквира чисто одбрамбене позиције и почињу да доказују да овај поремећај представља сам по себи пожељан, племенит и привлачан начин живота“.

Међутим, под притиском хомосексуалног „лобија“, без руковођења научним закључцима, Америчка психијатријска асоцијација је гласала да хомосексуализам буде признат као нормална појава.

Професор Р. Бајер је касније причао како су лидери хомосексуалне струје у психијатријској асоцијацији прекидали иступања колега који су заступали другачије ставове. На заседању АПА 1970. године, доктор Ирвинг Бибер, познати амерички

психијатар, је одржао излагање о „хомосексуализму и трансексуализму“. Бибер су подвргли оштрој критици. Његови покушаји да одбрани свој став наишли су на подруљиви смех. Један од критичара је изрекао следеће: „Читао сам Вашу књигу, докторе Бибер, и када би се у тој књизи о црнцима говорило на начин на који се говори о хомосексуалцима, Вас би ишибали и одсекли вам екстремитете – што Ви и заслужујете“.

Што даље – све горе. У састав следеће комисије која је 1971. године разматрала овај проблем, ушли су људи који су се отворено залагали за хомосексуализам. Године 1973. противници хомосексуалне струје у Психијатријској асоцијацији Сједињених Америчких Држава били су већ у очигледној мањини.

На првој етапи АПА је одлучила да убудуће дијагноза „хомосексуалност“ треба да се примењује само у случајевима „егодистоничког“ хомосексуализма, то јест, у случајевима када је хомосексуална оријентација изазивала „очигледну патњу“ код пацијента. Ако се пак пацијент осећа нормално са својом сексуалном оријентацијом онда се тада сматрало недопустивим да му се поставља дијагноза психичког поремећаја. На другој етапи су речи „хомосексуалност“ и „хомосексуализам“ били потпуно изузети из „Приручника“ јер, као што је написано у предговору за десето издање, ова дијагноза се сматрала за „дискриминацију“.

Године 1978, пет година након што је АПА одлучила да искључи „хомосексуализам“ из „Приручника“, спроведена је анкета међу 10 хиљада америчких психијатара који су били чланови АПА. Из броја испитаника

који су учествовали у истраживању 68% психијатара сматрало је, као и раније, да хомосексуалност представља психичко обољење.

Греховна грудва, попут снежне, све више нараста. У последњем издању „Приручника за дијагностику и статистику“ који је издала Америчка психијатријска асоцијација већ видимо суштинске промене у вези са педофилијом. Сагласно DSM-4 особа се више не сматра за педофила ако просто прилази деци или машта на тему интимног контакта са њима. Он се сматра педофилом само у случају да је свестан да поступа лоше и да због тога осећа тескобу или ако педофилија „ствара препреке за његов нормални живот“. На тај начин, званична наука у Америци се просто потписала под своју неморалност, под своју духовну недефинисаност.

Године 2011. на парламентарном заседању, канадски психолози су изјавили да „педофилија представља исто сексуалну оријентацију као што су хомосексуализам и хетеросексуализам“. На овом заседању се разматрао законодавни акт у вези са сексуалним злочинима против деце. Против изјаве да педофилија представља „сексуалну оријентацију“ иступио је само један члан парламента.

Данас законодавни органи САД припремају легализовање 30 врста „сексуалне оријентације“ које се за сада још увек налазе на списку психичких поремећаја АПА – упозорава организација за заштиту права „American Family Association“. Крајем децембра 2012. године амерички Конгрес је приступио припреми статуса правне и државне заштите за „сексуалне оријентације“ као што су ин-

цест, некрофилија, зоофилија, педофилија – примећује ова организација.

Покушаји законодавне забране пропаганде хомосексуализма у Русији предузимали су се како на државном, тако и на регионалном нивоу још од почетка другог миленијума. У јануару 2013. године слични закони прихваћени су на локалном нивоу у неколико региона Русије (Санкт Петербург, Архангелска, Костромска, Рјазанска, Новосибирска, Магаданска, Самарска и Калињинградска област, Краснодарски регион, Чукотски

аутономни округ и Башкирија). Сличан закон на државном нивоу усвојила је Државна дума на првој седници 25. јануара 2013. године. За време седница представници содомије нису се заустављали ни пред чим, њихово понашање било је одвратно.

Предстоји нам борба. Не смемо се трпељиво односити према покушају развраћања наше деце, наше омладине.

Содомија је тешки грех. Како је показало истраживање које је спровео „Левада центар“, крајем априла 2013. године међу одраслим становништвом у 130 насељених места у 45 области у земљи, 75% Руса је уверено да држава мора да пресеца било какву званичну пропаганду хомосексуализма. Руска држава је у овом тренутку у потпуности забранила усвајање руске деце

од стране хомосексуалних парова из иностранства, као и особа које нису у браку.

Усвојена деца која одрастају у истополним „браковима“ одрастају као изразито истраумиране личности. Сагласно подацима истраживања које је спровео професор универзитета у Тексасу, Марк Регнерус, од 2010. до 2012. године показале су се страшне чињенице: 31% деце која су одрасла са мајком лезбејком и 25% са оцем хомосексуалцем била су присиљавана на полне односе (између осталог и од стране родитеља). Од такве

Усвојена деца која одрастају у истополним „браковима“ одрастају као изразито истраумиране личности. Сагласно подацима истраживања које је спровео професор универзитета у Тексасу, Марк Регнерус, од 2010. до 2012. године показале су се страшне чињенице: 31% деце која су одрасла са мајком лезбејком и 25% са оцем хомосексуалцем била су присиљавана на полне односе (између осталог и од стране родитеља). Од такве деце 24% планирало је самоубиство, 25% су имали полно преносиве болести. У истраживању је учествовало 3000 одраслих испитаника чији су се родитељи налазили у истополним „браковима“.

деце 24% планирало је самоубиство, 25% су имали полно преносиве болести. У истраживању је учествовало 3000 одраслих испитаника чији су се родитељи налазили у истополним „браковима“.

Наше деде и прадеде су се бориле са нацистима и памтиле: „Ни корак назад!“ И ми такође, као и наши преци, треба да упамтимо: немамо где да одступамо, иза нас је Русија (Србија – прим. прев.).

Са нама је Бог! Победићемо!

*Аутор: Димитрије Авдејев,
православни психијатар
Превод: Станоје Станковић*

*Извор:
сајт Димитрија Авдејева
Преузето са сајта:
Православни Родитељ.орг*

БЛАГОДАТ, НИЛ ФОТООРАФНСАЊЕ

З а вријеме владавине комунизма веома мали број мушкараца и жена је живио у брачним заједницама. Већина парова је живјела невјенчано и њихова дјеца су се рађала у ванбрачној заједници. Са Светом тајном крштења је било другачије, бар у овим крајевима. Већина људи је крштавала своју дјецу. Поставља се питање: Зашто је то тако? Вјероватно због тога што је крштење било лакше сакрити. Људи су се бојали да не трпе посљедице због јавног практиковања вјере, у смислу тежег запошљавања, или немогућности напредовања у струци. Такође, још увијек је постојала свијест да је крштење ипак важније за наше спасење, иако су све тајне Цркве спасоносне и битне. Временом је регистрација у општини почела да се назива вјенчањем и таква заједница браком, па је њеном склапању почео да се придаје и одређени свечани тон. Свједоци на такозваном грађанском вјенчању почели су да се називају кумовима. Наравно, јасно је за сваког православног хришћанина који је иоле упућен у учења наше свете Цркве да се не може говорити ни о каквом вјенчању, ни о каквим кумовима и ни о каквом браку у таквим случајевима. То је обични уговор о заједничком животу, како би државне власти имале евиденцију о томе ко с ким живи и како би се регулисала међусобна права и обавезе и обавезе према дјеци, а и расподјела имовине у случају разлаза. Дакле, ријеч је о чисто правној ствари која ништа суштински не мијења. У држави

Србији се управо ради на томе да се дозволе и такозвани истополни бракови. Нас хришћане то не би требало много да брине јер то што се у општинама догађа свакако није брак већ, као што рекосмо, обични уговор, али је жалосно што се и једно и друго назива браком и ако се дозволи тим „истополним паровима“, који су очигледно болесни људи, да усвајају и васпитавају дјецу.

Са друге стране, црквени брак, и једини прави и могући брак, је света тајна која, благодаћу Божијом, као и свака друга света тајна, мијења човјека и препорађа га. У Цркву на вјенчање улазе двије особе, а излази једна, јер супружници мистично постају једно. Физички су и даље одвојени, али благодатно су веома спојени. Тако, на примјер, када се у Цркви рачуна степен сродства, родитељи и дјеца су у првом степену сродства, а супружници у нултом. То значи да између њих нема никаквог степеновања, нити рангирања. Иако крвно нису ништа, духовно су једно другом најближи. Дакле, они се поистовјеђују и постају једно другом ближи од родитеља. И у Светом писму стоји да ће оставити човјек оца свога и матер своју и прилијећи се жени својој и биће двоје једно тијело (Мт 19,5). То, дакле, није овосвјетска логика, него духовна. Они добијају благодат и благослов Божији за заједнички живот, тако да њихово тјелесно сједињавање, које прије брака спада у најтеже преступе према канонима наше свете

Цркве, сада постаје одобрено, и не само одобрено, него и заповијеђено. Тако у Библији пише: Не забрањујте се једно другом, сем по договору привремено, да би се предали посту и молитви (1 Кор 7,5). И: Жена није господар од својега тијела, него муж; тако и муж није господар од својега тијела, него жена (1 Кор 7,4). Наравно, закони слободе се ни овдје не укидају, као ни у било којој Божијој заповијести. Такође, Светом тајном брака се добија и материјална потпора и укрјепљење, односно Божија помоћ у том погледу. Зато се на вјенчању молимо да Бог испуни домове њихове пшеницом, уљем и вином, да имају свега довољно, па да могу и давати онима који-ма је потребно.

Ипак, некад нам се чини да нешто ту „не штима“. Свједоци смо да данас има далеко више развода него у ранијим временима док се људи нису вјенчавали, него само регистровани. Зашто је то тако? Прво, постоје неки случајеви када Бог попусти на људе искушење и кад је то њихов крст, када су лоши односи међу супружницима неке од њих на спасење и невоља која ће их приближити Богу. Друго, блудни живот прије брака често је узрок лоших односа у браку. Раније се људи нису црквено вјенчавали, али су се у много већем броју тјелесно сједињавали само са једним партнером за цијели живот и чували су своју чедност за одређену особу с којом су намјеравали добити потомство. Данас је чедност веома ријетка појава. Моралне норме обезбо-

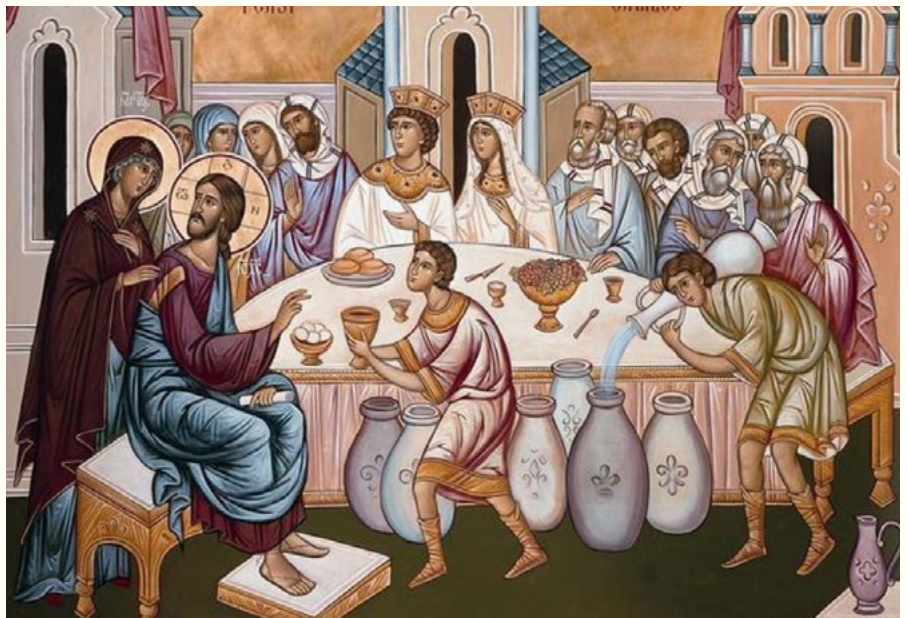
женог Запада су толико нарушиле схватања наших људи по том питању да она на све прије личе него на хришћанска. Паганизам Старих Грка и Римљана је оживио у свом најјачем замаху. Неко ко је прије брака промијенио десет партнера тешко може да се скраси са једним.

Али постоји можда и нешто треће. Поставља се питање: Колико супружници вјенчање уопште доживљавају као свету тајну и да ли они уопште вјерују да њоме примају благодат Божију? Што се тиче благослова за заједнички живот, о томе у највећем броју случајева не може бити ни ријечи, јер већина живе заједно и прије брака, па чак и дјецу изроде. Али да ли бар вјерују у благодат? Свете тајне јесу увијек дејствене, али оне не укидају нашу слободу и не дјелују магијски. Знамо да, на примјер, Света тајна причешћа може бити на осуду, првенствено ако неко не вјерује да се причешћује Тијелом и Крвљу Христовим, или се не каје за своје гријехове. Зато се прије причешћа и чита она молитва која нас подсјећа да не треба приступати ако не вјерујемо да се причешћујемо живим Христом и ако не сматрамо себе грешнима, јер смо се у том случају погордили и сами себе одвојили од Цркве и ставили се изнад свега и свих, као некада горди луцифер.

Шта нас подстиче да размишљамо о томе да ли супружници вјерују у благодат Свете тајне брака? Па ако не вјерују, зашто се онда у Цркви вјенчавају? Свјесни су ако лажу Бога да се Бог не да обмањивати и да је Он осветник за зла дјела људска (Нм 1,2) ако се људи не покају. Који је циљ двоје младих људи, наравно супротног пола (премда и ово данас, изгледа, треба на-

глашавати), који приступају олтару, а не вјерују да ће то ишта битно промијенити у њиховом животу и да их то на било шта обавезује? Језа нас хвата и устезамо се да кажемо, па чак и помислимо, али нас, нажалост, чињенице на то наводе – да није, авај (да се послужимо ускликом Преподобног Јустина), да није само пуко фотографисање и снимање, само љепота обреда? Питамо се да ли је могуће, не можемо да вјерујемо, али –

И тако, дођосмо до одговора зашто данас тако мало бракова истински успије. Оно што су од Бога тражили, то су и добили. Заиста, фотографије и снимци буду лијеви. Обред вјенчања је веома лијепо осмишљен, свештеници имају лијепе гласове, вијенци (круне) су лијепо израђени. Све је, заиста, прелијепо. Али да ли је то суштина, или то само треба да одрази суштину, да одрази љепоту завјета које двије особе полажу, завјета

Христос на свадби у Кани Галилејској

Па гдје су вјенчања у протеклој години дана? Нема их! Зашто? Забрањена окупљања. Али број регистрованих у општини није много опао. Изгледа да је већини ипак више стало до „благослова“ матичара, него Божијег. Права вјенчања (и једина) одгађају се за боље прилике када се може правити свадба и весеље. Зашто? Јер су лијепа за фотографисање. Да ли то значи да је суштина општинског „вјенчања“ у његовој битности и дјелотворности, а суштина црквеног само у лијепим фотографијама? Зашто се, иначе, супружници црквено не вјенчају, а општинско „вјенчање“ не одложе за те боље прилике?

Љубави? Тако, све бива лијепо и свечано, али изгледа да Бог не даје оно што нико од Њега није ни тражио, ни очекивао, ни знао да може добити. Бог се јесте распао за човјека, јесте био пљуван за човјека, Бог је постао Човјек ради човјека. Али зашто да даје нешто што нико неће знати да је дошло од Њега? Данас млади вјерују да им је довољна њихова љубав. Никад се људи нису толико узимали из љубави. Бар тако причају. Али се испостави да заљубљеност прође са насићењем тјелесном љепотом, а живот донесе многе невоље које ваља заједнички превазилазити. Тај терет је за људска плећа

претежак, ако Господ „мало“ не подметне Своје раме.

Корона вирус је један велики експеримент у сваком погледу – медицинском, психолошком, социјалном, економском. Али и у црквеном. Он нам је раширио видике да се не заносимо како је на њиви Господњој све прелијепо и како више нема шта

да се ради. Храмова, Богу хвала, имамо, свештеника исто тако. Слободни смо да своју вјеру исповиједамо и практикујемо. Можда се никад слободније није живјело и мислило. Али вријеме је да се окренемо суштини, да заиста обожимо себе и друге, а то је једино могуће кроз свето-тајински живот Цркве. Нема

другог извора, ни пута Оцу, осим кроз Сина, а Син је у Светом Духу који дише у светим тајнама. Он се кроз тајне даје, кроз тајне дјелује, кроз њих и помаже и спасава. Тако је било увијек, тако је и данас, и тако једино може бити.

Давор Арнаут, ђакон

ЦРКВА НА ДАЛЕКОМ ИСТОКУ

ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА У СЕВЕРНОЈ КОРЕЈИ

Христова заповест: „Идите, дакле, и научите све народе крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа” (Мт. 28, 20) није и никада неће изгубити на савремености. Сведочанство да мисионарска делатност Цркве оставља свој траг и у, условно речено, савременом човеку „чудним” друштвеним заједницама управо је и оно о чему желимо да говоримо у овом невеликом раду. Наиме, када се данас помене Северна Кореја прва асоцијација код већине везана је за догађаје на политичкој сцени, напоменама о недостатку политичких слобода, сиромаштву изазваном економским санкцијама од стране САД, константним конфликтом са Јужном Корејом који је перманентно на самој ивици ратног сукоба...

Комунизам који је иначе значајна идеологија у овој држави, током деценија прокинуо је у дословно све сегменте друштва тако да је религија приметно маргинализована. Са друге стране, Севернокорејанци су, почев од доласка на власт Ким Ил Сунга (1912-1994), обликовали

нешто што се зове „Ђуче”. Реч је о својеврсној животној филозофији у којој се, упоредо са идејама марксизма-лењинизма, сусрећемо и са елементима корејске митологије. Најједностав-

друштво даље развијати. Својим самопрегорним и осмишљеним делањем друштво саткано од појединаца ствара својеврсну самодовољну енклаву која је максимално усмерена на сопствене

Православна црква у Пјонгјангу

није речено, у „Ђуче”-у преовладава идеја антропоцентризма и идеја да он, било као појединац или део заједнице, својим способностима и могућностима одређује правац у коме ће се

ресурсе, знања, могућности...

Ипак, кретања на геополитичкој сцени, поготово распад СССР-а који је, подсетимо, скупа са Народном Републиком Кином био најважнији политички али

и економски партнер Северне Кореје, у значајној мери су иницирала неке до тада незамисливе промене у свакодневици живота ове државе. Једна од ових промена је и детаљ који је многим чак и данас готово незамислив, а то је постојање заједнице православних хришћана у Северној Кореји и постојање православног храма у Пјонгјангу - главном граду ове државе.

Током 2002. године Ким Џонг Ил (1941/42 - 2011) са делегацијом био је у званичној посети Хабаровску. Према сведочанству очевидца, међу којима је био и протојереј Игор Зуев, тадашњи први човек Северне Кореје одлучио је да посети цркву посвећену Светом Инокентију Иркутском. Ким Џонг Ил је неколико минута пажљиво посматрао унутрашњост и спољашњост храма, захвалио се свештенству и онима који су га дочекали, те наставио са протоколом уобичајеним за међудржавне посете овог типа.

Након повратка у Пјонгјанг, Ким Џонг Ил је, на прилично изненађење својих сарадника, написао декрет којим се допушта да у главном граду Северне Кореје буде подигнут православно храм и лично је одредио место на коме ће бити изграђен.¹

Овако је, прилично чудно и прилично неуобичајено, започела нова етапа живота Православне цркве на тлу Северне Кореје. Свесно напомињемо „нова“ јер, подсетимо, 1856. године, са благословом епископа Инокентија (Венијаминаова), кренули су први православни мисионари на просторе Корејског полуострва, да би 1897. године у Сеулу била основана Руска духовна мисија у Кореји, а 1903. године, неуморним трудом архимандрита Хри-

Архиепископ Теофан Ким

санта и псаломшчика Јоне, био је устројен и први православно храм у овом граду. Године 1922. Јуриј Јанковски и његова супруга, бежећи пред црвеноармејцима, пронашли су уточиште недалеко од данашњег града Чхонджин. На имању које су купили Јуриј Јанковски је својим

Током 2002. године Ким Џонг Ил (1941/42 - 2011) са делегацијом био је у званичној посети Хабаровску. Према сведочанству очевидца, међу којима је био и протојереј Игор Зуев, тадашњи први човек Северне Кореје одлучио је да посети цркву посвећену Светом Инокентију Иркутском. Ким Џонг Ил је неколико минута пажљиво посматрао унутрашњост и спољашњост храма, захвалио се свештенству и онима који су га дочекали, те наставио са протоколом уобичајеним за међудржавне посете овог типа. Након повратка у Пјонгјанг, Ким Џонг Ил је, на прилично изненађење својих сарадника, написао декрет којим се допушта да у главном граду Северне Кореје буде подигнут православно храм и лично је одредио место на коме ће бити изграђен.

новцем подигао невелику Цркву Васкрсења Господњег. Овај тада први и једини храм на простору данашње Северне Кореје освештан је 1937. године. Богослужења у овом храму обављала су се редовно све до почетка бестијалних америчких бомбардовања Пјонгјанга током којих је овај град у потпуности уништен, па самим тим и поменута православно црква...²

Корак даље када је у питању

² Подробније: Филарет Чхве, „Православие в Коре: история и современность”, *Вестник Исторического общества Санкт-Петербургской Духовной Академии* 2 (2018), 188-196; Максим Геннадьевич Волков, „История православия в Коре: середина 19. - начало 21.вв”

стварање једне нове етапе у ширењу Православља на просторима Северне Кореје догодио се током 2003. године. Те године у Москву је из Пјонгјанга допутовала делегација Православног комитета Народне Демократске Републике Кореје на чијем челу се налазио Георгиј Хо Ир Зин. Заједно са овом делегацијом допутовала су и четири младића, а требало је да наставе школовање у богословији, како би потом били постављени за свештенослужитеље. У Московској патријаршији договорено је да 24. јуна 2003. године у Пјонгјангу започну радови на будућем Свето-Троицком храму. И заиста, тог датума архиепископ Климент (Капалин) обавио је освешћење темеља.

Године 2005. са благословом патријарха Алексија Другог, за прве свештенослужитеље у овом храму постављени су јеромонах Теодор (Ким)³ и свештеник Јован

<http://www.dissercat.com> [14.01.2021]

³ Погледати: „Ким Феодор Хве Ир” <http://www.drevo-info.ru> [14.01.2021] Поменимо још и Ким Алексеја Иларионовича који је рођен 1976. године. Замонашио се 1997. године и добија име Теофан. Исте године рукоположен је за јерођакона, а потом и за јеромонаха. Године 2000. завршио је Богословију у Смоленску, а 2010. године Московску духовну академију. Од 2000. године, са благословом патријарха Кирила, био је свештеник у Сеулу. Током заседања Светог синода Руске православне цркве 5-6. октобра 2011. године игуман Теофан изабран је за епископа кизиљског и тивинског. Погледати: Денис Гавчук, „Владыка Феодан (Ким): первый епископ-кореец” <http://wwwpravmir.ru> [14.01.2021]

¹ Подробније: Иван Армашев, „История православия в Северной Коре” <http://itreba.org> [14.01.2021]

Ра (Ра Кван Чхор)⁴. У јуну 2006. године Георгиј Хо Ир Зин, као председавајући Православног комитета Демократске Народне Републике Кореје, поднео је молбу патријарху Алексију Другом да нови храм и православни верници окупљени у њему постану део Руске православне цркве. Свети синод Руске православне цркве, на заседању одржаном 19. јула 2006. године, донео је одлуку да се изађе у сусрет молби корејских хришћана. Уз свесрдну помоћ Руске цркве, али и многобројних благочестивих и христољубивих појединаца, храм у Пјонгјангу је саграђен и у целости уређен за вршење свакодневног богослужења. Дана 13. августа 2006. године обављена је свечана церемонија његовог освећења. Чиновејствовао је митрополит Кирил, садашњи патријарх. Том приликом у чин свештеника рукоположени су ђакони Теодор Ким (који је постављен за старешину храма) и Јован Ра.⁵

Број парохијана овог храма је око 60, а то је око 0,0002% од укупног броја становника Северне Кореје. Ипак, потребно је нагласити да на богослужења у овај храм долазе и представници дипломатског кора различитих држава а који су православни хришћани, као и многи други православни хришћани који стално/повремено живе или посећују Пјонгјанг.

Свакодневица живота православних хришћана у овој јединој парохији која егзистира у Северној Кореји нераскидиво је повезана са свакодневицом живота Севернокорејанаца. Огроман број Севернокорејанаца и даље је

нерелигиозни. Неки међу њима су чак и отворени антитеисти који су нарочито нетрпељиви према оним религијским заједницама које покушавају да уђу у Северну Кореју преко САД и Јужне Кореје. Све то додатно компликује живот православних хришћана у овој држави али, промислом Божијим и дословним истрајавањем верника да се у подједнакој мери поштује и црквена и световна власт, православна парохија у Пјонгјангу живи својим животом достојним Христовог имена. Резултат узајамног поштовања и правил-

Сусрет Патријарха Кирила са државном делегацијом и православним свештенством из Северне Кореје

ног односа са световном власти државе је и слободно обављање свих богослужења унутар али и изван храма онако како то захтева типик за одређене празнике током године. Напоменимо да у овој парохији постоји и црквени хор, као и то да се данас око организације богослужбеног живота нарочито истичу свештеник Владимир Чан и ђакон Павле Пак.

У последње време, поврх свих тешкоћа са којима се сусрећу православни хришћани у Пјонгјангу, њих је, по сопственом признању, увредио покушај патријарха Вартоломеја да они и њихов храм постану једна од парохија под његовом јуридикцијом. Скупа са представници-

ма руског дипломатског кора, са највишим представницима власти Демократске Народне Републике Кореје на челу са Ким Џонг Уном, са представницима Православног комитета Демократске Народне Републике Кореје на челу са Виктором Јун Нионом, у хришћанском духу љубави, свештенство и верници ове парохије једноставно су и недвосмислено поручили највишим представницима Константинопољске патријаршије да православна црква у Пјонгјангу није тек обичан парохијски храм, него да је реч о цркви која пред-

ставља симбол корејско-руског пријатељства, да је овај храм поклон великог вође Ким Џонг Ила севернокорејском народу, те да нешто што је утемељено на овим добронамерним и универзалним вредностима Константинопољ просто не може својатати ни у ком смислу речи.⁶

Иначе, од 2019. године парохија у Пјонгјангу је део Корејске архиепископије којом руководи архиепископ Теофан (Ким), а пре тога њоме је, привремено, руководио митрополит Сергиј (Чашин).

др Слободан Продић

⁴ Подробније: „Ра Иоанн Кван Чхор“ <http://www.drevo-info.ru> [14.01.2021]

⁵ Подробније: „Современное положение Православия на Корейском полуострове“ <http://www.pravoslavie.ru> [14.01.2021]

⁶ Погледаати: „Константинопољски патријархат „присвоји“ Троицки храм РПЦ в Пхеньяне“ <http://www.eadaily.com> [14.01.2021]

МИТРОПОЛИТ АТАНАСИЈЕ ЛЕМЕСКИ: СРЕЋА НИЈЕ ГЛАВНИ ЦИЉ БРАКА

Брак је пут за спасење човека. Ако га размотримо са становишта духа Цркве, онда ћемо морати да признамо да главни циљ брака не може бити ништа друго до спасење човека. То јест, циљ брака не може бити ни срећа, ни рођење деце, ни на пример, проналажење животног сапутника – све су то ствари од другоразредног значаја.

Брак је веома важан догађај у нашем животу и сама Црква га благосиља и штити. Знате, у првим годинама Цркве постојали су одређени хришћани, јеретици разуме се, који су учили да је брак нешто гнусно, нешто ниже од чедности и да нико не би требало да ступи у брак. Али Свети апостол Павле говори: „Женидбу да држе сви у части, и постеља женидбена да буде чиста“ (Јев. 13, 4).

Црква је врло рано у постулатима Апостолских и Васељенских сабора одбацила такве погрешне идеје о браку. На једном од сабора чак је разматрано да ли свештеницима треба да буде дозвољено да буду у браку. И римокатолици до наших дана још увек не допуштају својим свештеницима да се жене – тамо нема брака, него само целибат. И тако се на том Сабору водила расправа може ли свештеник да буде ожењен, зато што су неки хришћани сматрали да је брак нижи од чедности, да се не уклапа у духовни живот, а тим пре у живот свештенства.

Разуме се да православни оци нису прихватили то јеретичко и погрешао гледиште и један

подвижник, Свети свештеномученик Пафнутије, чак је стао у одбрану свештеника са породицом и рекао да поштен брак није препрека за свештеника. Од тог тренутка у Православној цркви постоје ожењени свештеници. Сходно томе, Црква прихвата, благосиља брак и верује да је он пут за спасење.

Неко ће ипак рећи:

– Ја сам се оженио јер хоћу да будем срећан. Желим да будем са особом која ће ме волети и да у нашој породици царује хармонија. Желим да моја породица буде моја сигурна лука где могу да се одморим када се вратим кући, – тако ми причамо.

Да, све је то природно, људ-

Главни циљ брака, тог толико важног догађаја, јесте наше спасење. То треба добро разумети, зато што на тој основи треба и градити брак; ако човек не положи правилну основу, онда ће све на крају испасти криво. Из свог малог искуства – наравно, не личног, јер ја никада нисам био у браку, – но из искуства које сам стекао из разговора са многим људима који се сусрећу са разним проблемима, а нарочито из разговора са православним супружницима, блиским Цркви, који такође упадају у невоље и тешке положаје, увидео сам да и њима недостаје та спознаја да је брак пут за спасење.

Али да ли тако треба да буде? Навешћу један пример из монашког живота, како бисмо разумели да је тај пагански дух евидемонизма проникао и у наше хришћанско размишљање.

Данас младић који жели да постане монах говори следеће:

– Желим да се закалуђерим, да нађем добар манастир, са добром братијом, dobrим оцима, добрим старцем. Желим да тај старац буде свет, разборит, да се не љути, да није злбан, да се не односи лоше према мени, да разуме све моје потребе. Добро би било и да се манастир налази на лепом месту, ма да све тамо буде добро!

И ето човек са таквих полазишта улази у монашки живот. Тако сам и ја почео као млад монах, али сам напослетку схватио да је то била грешка. А у „Патерику“ примећујемо сасвим супротно гледиште. Тако је неки младић пришао старцу и упитао га:

– Авво, куда да пођем да се спасем?

То јест „куда да се запутим како бих се закалуђерио“? И добио је одговор:

– Чедо моје, иди тамо где те чека труд, тамо пођи. Не иди тамо где је све лако, ако желиш да се спасиш. Уколико хоћеш да будеш задовољан, да ти буде добро и лепо, онда у реду, иди тамо где је све лако. Али ако заиста желиш да пронађеш спасење иди тамо где су потешкоће, где је потребан труд.

Једном је неки младић упитао авву Захарија:

– Авво, како треба да се понашам са манастирском братијом како бих достигао спасење?

И старац је узео своју камилавку, бацио је на земљу, изгазио је и рекао:

– Ако постанеш овакав, тада ћеш се спасти. Ако постанеш ова камилавка, и други те буду газили, моћи ћеш да се спасеш.

Није му рекао: „Ако хоћеш спасење, твој старац треба да буде кротак, да се не испречава на путу твојих прохтева, да се брине о теби“, – итд. Не, свети оци нису тако посматрали ствари.

Сећам се, када сам био на Светој Гори, дошао је један архимандрит из Атине и желео да нађе себи келију, где би могао да се посвети тиховању. Пришао је оцу Јефрему у Катунацији и рекао:

– Геронда, има ли овде код вас нека келија где бих могао да се посветим тиховању и подвижничком животу?

Старац му је одговорио:

– Келија има много.

Ако је ико од вас био у Катунацији, тај зна да тамо има много келија.

А архимандрит ће њему:

– Желим келију у којој има пијаће воде.

– Па, имамо и такве.

– И да не буде влаге! И да не буде на великој надморској висини, и да није у пећини, ни под литицом...

Отац Јефрем га је прекинуо:

– Оче, врати се ти натраг у Атину, ниси ти за Катунацију! Овде је потребан труд, а не комфор.

То говоримо са тачке гледишта монаштва. Али и у браку, хришћанском браку, животни циљ треба да буде спасење. И када кажемо „спасење“, тада имамо у виду да човек заволи Христа више од свега, да се сједини са Њим, како би све окренуо на своју духовну корист и усавршио свој живот у Исусу Христу. Приступајући браку он треба да мисли на следећи начин: „Ако се оженим то значи да мој брак треба да постане средство које ће ме довести до спасења...“.

Сећам се како су млади људи долазили старцу Пајсију и говорили:

– Оче, помолите се да нађемо добру девојку за женидбу!

Старац је одговарао:

– Ма хајте, децо! А шта ће бити са лошим девојкама? Сви хоћете добре, а шта да се ради са лошим?

Настављао је:

– Шта да урадимо? Да их усолимо и затворимо у конзерве као сардине? Да их конзервирамо? Неко треба и лоше да узме!

А потом је довршио беседу:

– Децо, то је грешка и ви градите свој брак на погрешној основи.

Ви хоћете да узмете добру девојку – у реду. Ма како год да то природно изгледа и ма колико горко било ако све не крене по плану, – да, то је логично, али то је погрешна основа, зато што је то брак који се своди искључиво на жељу за срећом. То значи да ја ступам у брак зарад задовољства, а не због спасења. То јест, мој главни циљ није моје спасење, брак са Христом, већ да ми живот буде пријатан. Стога, ако ступим у брак и увидим да та добра, скромна, кротка хришћанска девојка није баш толико кротка и скромна, те да је не красе искључиво врлине, но и пороци, као и код сваког човека, и када крену проблеми у браку ја ћу рећи: „Али ја нисам хтео такав брак! Нисам хтео да се мучим, живцирам, да ме она стално малтретира“.

Да, све је то људски, али се на крају крајева испоставља да је за наше спасење било неопходно да не пребивамо у том жељеном комфору. А ако сагледамо невоље у браку на духовнији начин, зар се било шта дешава без Промисла Божјег? Тим пре у нашем браку!

Када сам дипломирао настадио сам да се дружим са неким колегама из исте генерације. И после неколико година, када сам се већ налазио у Новом скиту, једном сам се попео на лимуново дрво да оберем воће и прилази ми монах и каже:

– Слушај, дошао је један човек и тражи те!

Ја сам му рекао:

– И шта, сад да се спуштам? Пусти га нека дође овде!

Дошао је, бацио сам поглед на њега с висине и видим младића са поседелом брадом, бледог, мршавог, измученог. Питам га:

– Ко си ти?

Он каже:

– Зар ме ниси препознао? Мој ти глас уопште није познат?

– Не, није ми познат!

– Па то сам ја, Панајот, твој колега са факултета!

– Јао, Панајоте, па како си постао такав, сине мој? Да се ниси разболео?

– Ма не, оженио сам се!

А ја сам ето мислио да се разболео. Рекао сам му пар речи за утеху:

– Не падај духом, скоро си се

претворио у свете мошти!

Он се осушио, изгледао је полумртво, коса му поседела. Оженио се нашом колегиницом са факултета и каже ми:

– Шта да ти причам, оче? Сећаш ли се те и те?

– Да, била је наша колегиница. Памтим је.

– Сву ми је душу појела!

Да... Убрзо су га оци научили како да остане на правом путу. Објаснили су му да га сигурно

чекају проблеми у браку. Нашао је компликовану жену, али они обоје имају своје недостатке, и обоје трпе. Али само ако се то сагледа са духовне тачке гледишта човек може да извуче корист из свих тих потешкоћа. Ако се човек на прави начин односи према свим брачним проблемима, моћи ће све да их окрене на велику духовну корист.

С руског: Александар Ђокић
<http://hronograf.net/>

БОГОСЛОВЉЕ

СЛОБОДА - МОГУЋНОСТ ЖИВЉЕЊА У ПУНОЋИ

Слободу су различито доживљавали у антици, у Римском царству, различито у хришћанској ери и савременом добу. Доживљај слободе је веома важан фактор у правилном разумијевању и доживљавању истинске слободе. Најзначајније својство у људској природи управо је слобода. Слобода је оно што свака личност има на располагању као могућност живљења дарованог живота у пуноћи.

Слобода је појам који је дат од Бога. Бити слободан значи бити неспутан и незаробљен, и бити у стању чинити и живјети без присиле и забране. Створивши човјека као круну творевине, Бог, будући Сам слободан, човјека дарује разумом и слободом. Слобода је основно обиљежје човјековог постојања. Слобода првенствено у односу према Богу, себи као бићу и творевини. Ми као слободна бића, што у суштини и

представља један парадокс, бирамо да ли ћемо бити слободни или не и у ком контексту и којој мјери.

Човјек ако се не определијели да буде слободан по Божијој вољи и закону Божијем, бира пут гријеха, и гријех у њему почиње да бива слободан, да добија слободу и да се шири. Умјесто да се уподобљава Богу и креће путем обожења као крајњег циља, он се уподобљава ђаволу и све више личи демонима, подражавајући њихов начин постојања. Христос нам у Св. Јеванђељу с тим у вези указује да свако ко чини гријех постаје роб гријеху, и ту више нема слободе, него чисто робовање гријеху и својој палој природи.

Слобода коју ми треба да живимо и доживимо и коју нам је Бог дао као могућност остварења живота у потпуности, претпоставља заједницу са Творцем и заједницу са

ближњим. Из овога закључујемо да је највећи непријатељ слободе управо гријех. Ми ослобађајући се робовања гријеху, постајемо истински слободни да у потпуности остваримо заједницу са Богом.

Велика је обмана и опасност од оних који говоре да је вјера оков и узда да би човјек био слободан, јер подразумева спутавање, одрицања, забране и претешке подвиге које Црква намеће, што утиче на слободу човјека. Али ми то као истински православни хришћани и не чинимо никад из присиле већ из љубави.

Божији позив упућен човјеку управо подразумева слободу, јер се заснива на ријечима Христовим: „Ко хоће да иде за Мном нека се одрекне себе, и узме крст свој, и иде за Мном“. Те ријечи су важне јер показују да у вјери у односу са Богом нема ништа принудно и принуђено. Апсолутна слобода

у избору. Христос нас учи да све треба да буде по слободи и љубави. „Ко хоће“ је апсолутно слободан позив који подразумева слободан одговор, као могућност позитивног или негативног одговора Богу. Слобода за савремени либерални свијет је наопако схватање слободе, јер је њему као таквоме разумијевање слободе у томе да чиним све оно што желим, да остварим потпуно ослобађање од окова вјере, како би испунили сав свој потенцијал у угађању и задовољењу својих тјелесних и природних нагона и потреба. Савремени либерализам под слободом разумије изговор за оправдавање страсти и порива тјелесне природе.

„Већина људи се ужасава од одговорности“, како каже Сигмунд Фројд, а разлог је што већина и не жели истинску слободу, јер она подразумева одговорност. А одговорност је одговор Богу и себи шта сам учинио са даровима које сам добио на дар. Данас је врло мало одговорности.

Слобода се тако може употребити ради испуњења назначења човјека као разумног и слободног бића, или се може злоупотребити. Слобода ради тога води или у пропаст човјека, или у радост Царства будућега вијека. Примјер потврдне слободе је и примјер Пресвете Богородице која је изрекла потврду своје воље и слободе ријечима „Ево слушкиње Господње, нека ми буде по ријечи твојој“, које је упутила небеском благовјеснику. Бог никад не намеће своју вољу и не чини насиље над датом нам слободом. Он само предлаже оно што је за нас спасоносно и корисно. А срце наше у зависности од тога чему је наклоњено, одговара на Божији позив потврдно или одрично. Слобода Духа или слобода тијела, управо је ово питање шта је то што претеже у нама. Да ли тијело наше жели слободу од нашег духа или дати прилику Духу у нама да се ослободи од таквога тијела, које неминовно води у пропаст цијело биће.

Слобода је прилика од Бога дата за испуњење највећих достигнућа човјека као бића, прилика да се човјек оствари као духовно биће и да превазиђе тјелесност у себи, која погрешно доживљава слободу. „Слобода је свјетлост која се шири из вјечности“, примјећује један од наших духовних савременика. Она долази од Бога, а човјек је слободан у суштини јер је икона слободног Бога. Слобода је Његов лик у нама. Само у Богу човјек налази себе и постаје оно што јесте. Господ Исус Христос наш каже: „И познаћете истину и истина ће вас ослободити“, а на другом мјесту каже: „Ако вас, дакле, Син ослободи, заиста ћете бити слободни“. Бог је толико заволио човјека да му је дао слободу, а ми треба да пригрлимо љубав Божију и слободу коју нам је дао, да би доживјели пуноћу живљења и постојања и како би могли да волимо, јер само слободан може да воли. Будимо слободни и волимо.

Кристијан Ђокић, јереј

СТАРАЦ ЈЕФРЕМ АРИЗОНСКИ: ГДЕ ЈЕ БРАТОЉУБЉЕ? БРУКАМО ГОСПОДА ПРЕД ЛИЦЕМ НЕЗНАБОЖАЦА!

Недостатак радости није увек пројава гордости, незахвалности и мрачног карактера коме се често показујемо као неумитне судије, просипајући светоотачке изреке извучене из контекста. Некада је то просто последица измучености дугим периодима траума, несрећних околности, или је физиолошки условљено грађом.

Нисмо створени по истом калуку и због тога не треба да судимо онима који су слабији од нас, нити себе да сврставамо у табор духовне елите само јер смо створени као јачи, напротив – онај ко се више труди и страда, макар носио мањи крст, примиће већу награду од оног ко с лакоћом подноси нешто што би другога сломило.

Неко има више снаге, па може већи крст носити, док се други слама под тежином много мањег. То не значи да је размажен. То значи да је слаб. Мали брат Христов. Мали христос коме је потребан други Симон Киринајац да му помогне да понесе крст.

Но то увек касно увидимо.

Када смо заборавили да слабима не треба судити?

(„Јер кад учинисте једном од ових малих – Мени учинисте.“)

Кад смо то поверовали у безбожничке филозофије овога света да је човек апсолутни господар живота и смрти, и свега видљивог и невидљивог у своме животу?

Старац Јефрем Аризонски

И зашто, зашто, зашто упорно заборављамо да је некад нечија слабост заправо кушање нашег срца: шта ако нас Бог испитује – или боље речено – пружа нам прилику, да би видео хоћемо ли другоме пружити руку помоћи или ћемо га гурнути још дубље?

Шта ако смо ми та Божја рука помоћи, која одбија послушност Глави и гура на дно другог уместо да га извлачи из воде?

Речи „у тамници бејаш и не посетисте Ме, гладан бејаш и

не нахранисте Ме“ не морамо увек схватити буквално.

Ако и не можемо неког посетити у тамници, ако данас нема логора – али увек ће бити тамница унутар душа људских, увек тамних собичака у које се плашљиво повучемо повређени од света; увек ће бити душа гладних утехе и речи Божије; увек ће непријатељ рода људског мраком обавијати хришћанске невесте заточене у земљаним сасудима.

Када смо то изгубили милост, а када саосећајност из које се милост рађа?

Где је то братољубље о коме слушамо проповеди?

Зашто не спроводимо веру у дело и чинимо је мртвим словом на папиру?

Брукамо Господа пред лицем незнабожаца!

Пуна су нам уста речи о миру и љубави, али делатно мало разумевања показујемо у односима са ближњима, па сопственим поступцима чешће ширимо неверје него ли веру.

Није ми намера икога да вређам и молим за опроштај свакога коме ово смета.

Жеља ми је само да свако од нас, ко се усуди да себе назове хришћанином, не допусти себи да разапне изнова Христа у себи и другоме.

ХРИСТОС ВАСКРСЕ,
РАДОСТИ МОЈЕ!

Преузето са: www.cudo.rs

СВ. ЈОВАН ШАНГАЈСКИ: БЕСЕДА О СТРАШНОМ СУДУ

Када ће доћи дан Страшног суда зна само Бог Отац, али знаци приближавања његовог су дати и у Јеванђељу и у Откривењу Светог апостола Јована Богослова. Откривење говори о догађајима краја света и о Страшном суду понајвише у сликама и тајанствено, али свети оци су га објашњавали и постоји право црквено предање које нам говори и о знацима приближавања краја света и о Страшном суду.

Пре краја постојања Земље на њој ће настати пометња, ратови, сукоби, глад, земљотреси. Људи ће патити од страха, умираће од ишчекивања несрећа. Неће бити живота, ни радости животне, него болно стање отпадништва од живота. Наступиће отпадништво не само од живота, него и од вере, и Син Човечји када дође – хоће ли на Земљи веру пронаћи? Људи ће постати горди, незахвални, порицаће Закон Божански: истовремено са отпадништвом од живота наступиће и осиромашење моралног живота. Настаће слабљење добра и повећање зла. О томе времену и говори Свети апостол Јован Богослов у свом богонадахнутом делу, које се назива Откривење. Он сам казује да „бејаше у Духу“, што значи да је Сам Дух Свети био у њему када су му се у различитим сликама показале судбине Цркве и света и зато то јесте Откривење Божије.

Судбину Цркве он приказује у лику жене која се у томе времену скрива у пустињи: она се не појављује у животу, као ни данас (беседа из 1960. год.) у Русији. У животу ће одлучујући значај имати оне снаге које припремају

појаву антихриста. Антихрист ће бити човек, а не оваплоћени ђаво. "Анти" је реч која значи стари, или пак, она значи "уместо", али и "против". Тај човек жели да буде уместо Христа, да заузме Његово место и да има оно што би морао да има Христос. Он жели да има исту привлачност и власт над читавим светом. И добиће ту власт пре пропасти своје и пропасти читавог света. Имаће помоћника, мага, који ће силом лажних чуда извршавати његову вољу и убијати оне

што не признају антихристову власт. Пре пропасти антихристове појавиће се два праведника, који ће га разобличити. Маг ће их убити и три дана ће тела њихова бити несахрањена и ликовиће много антихрист и слуге његове, и одједном ће ти праведници васкрснути и читава војска антихристовата ће бити збуњена, ужаснута, а сам антихрист ће изненада пасти мртав, убијен силом Духа.

Али, шта ми знамо о човеку-антихристу? Његово тачно порекло је непознато. Отац му је потпуно непознат, а мајка је нечиста лажна девица. Он ће бити Јеврејин од племена Дановог. На ово нас наводи то што је Јаков, умирући, рекао да је он (Дан), кроз своје потомство, "змија поред пута и гуја на стази, која уједа коња за кичицу, те пада коњаник наузнак". То је алегоричка назнака да ће он деловати лукавством и злом. Јован Богослов у Откривењу говорећи о спасењу синова Израилевих каже да ће се пред крај света мноштво Јевреја обратити Христу, али у списку колена која ће се спасти нема Дановог колена. Антихрист ће бити врло паметан и обдарен вештином општења са људима. Он ће бити опчињавајући и љубазан.

Филозоф Владимир Соловјев је много радио на томе да прикаже долазак и личност антихриста. Он је брижљиво користио све материјале о овом

питању, не само светоотачке, него и муслиманске, и створио је ову упечатљиву слику. Пре доласка антихриста у свету се већ припрема његово појављивање. "Тајна зла већ дејствује" и силе које припремају његово појављивање пре свега се боре против законите царске власти. Свети апостол Јован каже да се "не може појавити антихрист, све док не буде уклоњен Онај који га задржава". Свети Јован Златоусти објашњава да је "Онај који задржава" – законита побожна власт, таква власт која се бори против зла. "Тајна" која делује у свету не жели то, не жели борбу против зла силом власти; насупрот томе, она жели власт безакоња, и када то постигне, онда више ништа неће спречавати појаву антихриста. Он ће бити не само паметан и опчињавајући: већ и најзглед сажалив, чиниће добро и биће милосрдан ради јачања своје власти. И када је толико учврсти да га читав свет призна, тада ће показати своје право лице. За престоницу ће изабрати Јерусалим, зато што је баш овде Спаситељ открио своје Божанско учење и Своју Личност и ту позвао читав свет на блаженство добра и спасења. Али свет није прихватио Христа и распео Га је у Јерусалиму, а у доба антихриста Јерусалим ће постати престоница света, који је признао власт антихриста.

Постигавши највишу власт, антихрист захтева од људи признање да је остварио оно што ниједна земаљска власт нити било ко није могао да оствари и захтева клањање себи као највишем бићу, као богу.

Соловјев добро описује карактер његовог деловања као

врховног владара. Он ће сви-ма чинити по вољи, уз услов прихватања његове врховне власти. Он ће оставити могућност живота Цркви, дозвољаваће јој богослужења, обећаваће изградњу дивних храмова уз услов признавања њега за "Врховно Биће" и поклоњења њему. Код њега ће постојати лична мржња према Христу. Он ће живети од те мржње и радоваће се отпадништву људи од Христа и Цркве. Настаће масовно от-

Св. Јован Шангајски

падништво од вере, при чему ће веру изневерити многи епископи и као оправдање ће наводити изврстан положај Цркве. Тражење компромиса ће бити карактеристично људско расположење. Искреност исповести ће нестати. Људи ће довитљиво оправдавати свој пад и лицемерно зло ће подржавати такво опште расположење, и код људи ће постати обичај отпадништва од истине и сласт према компромису и греху. Антихрист ће све дозвољавати људима, чим му

се "поклоне пошто су пали". То није нови однос према људима: римски императори су исто тако били спремни да дају слободу хришћанима, чим би они признали њихову божанственост и божанску врховну власт и мучили су хришћане само зато што су исповедали "Богу се Једином клањај и само њему служи". Антихристу ће се покорити читав свет и тек тада ће он показати лице своје мржње према Христу и хришћанству. Свети Јован Богослов каже да ће сви који му се поклоне имати знак на челу и на десници. Нејасно је да ли ће то заиста бити белег на телу или је то сликовит израз тога да ће људи и умом признавати нужност поклоњења антихристу и воља ће њихова у потпуности бити њему потчињена. У време те потпуне – вољом и свешћу – потчињености читавог света, појавиће се и поменута два праведника, неустрашиво ће проповедати веру и разобличити антихриста. Свето писмо каже да ће се прије доласка Спаситеља појавити два "видела (свешћу)", две "маслине пламене", "два праведника". Њих ће убити антихрист магичним силама. Ко су ти праведници?

По црквеном предању, то су два праведника који нису искусили смрт: пророк Илија и пророк Енох. Постоји пророчанство да ће ти праведници који не искусише смрт да је искусе на три дана, а кроз три дана ће васкрснути. Њихова смрт ће бити радост велика за антихриста и слуге његове. Њихово оживљавање кроз три дана ће довести до неописивог ужаса, страха и пометње антихристове силе. Управо тада ће наступити крај

света. Апостол Петар каже да је први свет био створен од воде и да га је вода уништила. "Од воде" је такође слика хаоса физичке масе, а пропао је од воде потопа. "А садашњи свет и небеса остављени су његовом Речи за огањ". "Земља и дела што су на њој изгореће". Сви елементи ће бити сажежени. Овај данашњи свет пропаће у једном трену. У трену ће се све променити. И појавиће се знамење Сина Божијег – то јест знамење Крста. Читав свет, који се својом вољом потчинио антихристу, "заплакаће". Све је завршено. Антихрист је убијен. Крај његовог царства, борбе против Христа. Крај и одговорност за читав

ски даје његово име 666, али сви покушаји да се разуме ово значење су били безуспешни. Ми сада већ имамо прилично јасну слику о могућности да читав свет изгори, када "сви елементи буду сажежени". Ту слику нам даје цепање атома (нуклеарна енергија). Крај света не означава његово уништење, већ промену. Све ће се променити, одједном, за трен ока. Мртви ће васкрснути у новим телима, својим, али обновљеним, као што је Спаситељ васкрсао у Своме Телу на коме су били трагови рана од ексера и копља, али је оно задобило нове особине и у том смислу је било ново тело. И појавиће се Господ у слави на облаку. Како

ако се, на несрећу, грех сјединио са самим човеком, огањ онда спаљује и самог човека. Овај огањ ће се распалити у самом човеку: видеви Крст, једни ће се порадовати, а други ће доспети у очајање, смутњу, ужас. Тако ће се људи одмах поделити; по јеванђељском приповедању, једни ће се пред Судијом поставити десно, а други лево – поделила их је сопствена савест. Само душевно стање баца човека на ову или ону страну, удесно или улево. Што је свесније и упорније у животу своје човек тежио Богу, то ће већа бити његова радост када зачује речи "дођите к Мени, благословени", и насупротив томе, исте речи ће изазвати огањ патње и ужаса код оних који Га нису желели, који су Га избежавали или Му се супротстављали и хулили на Њега за живота.

Страшни суд не зна за сведоке или званични записник. Све је записано у душама људским. И ти записи, те "књиге" се показују. Све постаје очигледно свима и самом себи и стање људске душе свакога усмерава лево или десно. Једни иду у радост, а други у патњу. Када се "књиге" отворе, свима ће постати јасно да су корени свих порока у души људској. Ево пијаница, блудник – кад тело умре, неко ће помислити да је умро и грех. Не, у души је постојала склоност и грех је души био сладак. И ако се она због тог греха није покајала, ако га се није ослободила, она ће на Страшни Суд доћи са том истом жељом за слашћу греха и никада неће задовољити своју жељу. У њој ће настати патња због мржње и злобе. То је паклено стање. "Пакао огњени" – то је унутрашњи огањ, то је пламен порока, пламен слабости и злобе, и ту "ће бити плач и шкргут зуба" немоћног зла.

Па ко је тај човек-антихрист? Свети Јован Богослов алегоријски даје његово име 666, али сви покушаји да се разуме ово значење су били безуспешни. Ми сада већ имамо прилично јасну слику о могућности да читав свет изгори, када "сви елементи буду сажежени". Ту слику нам даје цепање атома (нуклеарна енергија). Крај света не означава његово уништење, већ промену. Све ће се променити, одједном, за трен ока. Мртви ће васкрснути у новим телима, својим, али обновљеним, као што је Спаситељ васкрсао у Своме Телу на коме су били трагови рана од ексера и копља, али је оно задобило нове особине и у том смислу је било ново тело. И појавиће се Господ у слави на облаку. Како ћемо видети? Духовним сагледавањем. И данас на самрти праведни људи виде оно што не виде остали људи око њих. Затрубиће трубе одлучно и снажно. Оне ће затрубити у душама и савести. Све ће постати јасно у људској савести.

живот, одговор Богу Истинитоме. Тада ће се из палестинских планина појавити Ковчег Завета – пророк Јеремија је сакрио Ковчег и Свети Огањ у дубоки бунар. Када су из тога бунара узели воде, она се запалила. Али сам Ковчег нису пронашли. Када сада погледамо живот, онда они који могу да виде – виде да се све што је предсказано о крају света извршава.

Па ко је тај човек-антихрист? Свети Јован Богослов алегориј-

ћемо видети? Духовним сагледавањем. И данас на самрти праведни људи виде оно што не виде остали људи око њих. Затрубиће трубе одлучно и снажно. Оне ће затрубити у душама и савести. Све ће постати јасно у људској савести.

Пророк Данило, говорећи о Страшном суду, приповеда да је Старац судија на престолу, а пред њим је река огњена. Огањ – то је прочишћавајући елемент. Огањ спаљује грех, сажиге га и

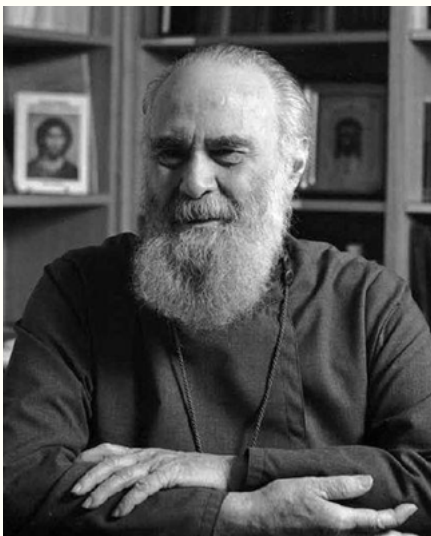

МИТРОПОЛИТ АНТОНИЈЕ (БЛУМ): ВЕРА КОЈА ВИДИ

Одговорност се састоји и у способности да се одазовемо човеку, да му одговоримо - љубављу, разумевањем, вером и надом. У овом смислу, свака љубав у себи садржи одговорност, пред тајном човека. За ово је, с наше стране, потребна непоколебива вера, она која је у стању да види тајну човека која није очигледна и која се не може видети очињим видом.

Човек толико често забравља своје достојанство, бива ситничав, постаје недостојан и самог себе, а да не говоримо о његовом божанском призивању. А, Бог га не оставља. Целокупна историја човечанства говори о томе како човек осећа тајну Божију и како у овој тајни, кроз њу, у дубинама ове тајне, налази самог себе, налази своју величину, налази образ или одраз оног човека какав треба да постане на крају.

Бог, током васколике историје, говори на разне начине, различитим путевима, кроз људе бистрог ума и чистог срца, кроз просвећене, просветљене људе; говори кроз ужас живота, говори кроз савест, говори кроз лепоту, говори кроз догађаје, позивајући човека да узрaste у пуну меру. Међутим, Он не само да говори. Он постаје саучесник у људском животу и у људској трагедији, Он постаје човек, Он се оваплоћује, Бог улази у историју, Бог носи њену тежину, Бог се погружава у наш свет, и овај свет са свом тежином, са свим својим ужасом, смртоносно пада на Његова плећа. У овоме

Старац Јефрем Аризонски

је Божија максимална одговорност за Његову првобитну одлуку, за првобитни чин стварања.

Он није гледалац, он не стоји по страни; он улази у епицентар, у трагедију живота, и учествује у њему са нама. Овог Бога човек може да прихвати, овог Бога човек може да поштује; Њему може да се препусти, Њему може да буде веран, може да види да овај Бог тако верује у човека, да је такву наду положио у Њега, да га је тако заволео до смрти, и то смрти на крсту, да се може за Њим ићи, ма куда да пође: на смрт, на живот.

Украјински филозоф Григорије Сковорода је, у једном од својих дела, рекао да је у животу све изванредно уређено: потребне ствари нису компликоване, а компликоване ствари нису потребне. Ми често не успевамо да живимо зато што прекомерно компликујемо живот. Трудимо се да учинимо немогуће, пролазећи поред могућег. Мислимо да нас је, на-

водно, достојно само оно што је тако велико и тако далеко да га никада нећемо достићи. А, ако се овај принцип примени на јеванђељске заповести, можемо да нађемо у Јеванђељу, у речима Спаситеља Христа, заповест чији је смисао наизглед изванредно једноставан, али од које можемо да почнемо сви ми. То је заповест о томе да треба да волимо ближњег као самог себе (Мк.12,31).

Ово подразумева да сами себе треба да волимо. И, ево, на овоме бих желео да се задржим; зато што ако нисмо умели себе да волимо, нећемо умети да волимо ни било кога другог. Живот и искуство показују да можемо да дарујемо другима само оно поверење које смо у стању да дамо себи, ону љубав коју можемо да дамо себи, итд. Можемо да дамо само оно што имамо. Без поштовања себе, ми ни друге не поштујемо; без љубави према себи - исправно схваћене - не можемо да волимо ни друге.

Кад некога волиш, желиш му добро; што га више волиш тим веће добро му желиш. Вољенима желимо најузвишеније, најсветлије и најрадосније. Желимо да узрaste у такву меру да њихова радост буде велика, да у њима постоји пуноћа живота. Ево, са овог становишта човек треба да уме да воли и себе. Човек се изграђује подвигом, надахнућем и упорним радом; и он треба себе тако да воли, тако да цени, тако да поштује своје људско достојанство, како би схватио: нема таквог

напора који не би вредело уложити да човек постане достојан свог људског призивања. Апсолутан услов за љубав је отвореност.

Ипак, дешава се да се плашимо отворености. Отворити се значи: постати рањив. Отворити се значи: зависити у својој радости и у свом болу од другог човека. А, ово можемо да учинимо само ако у нама има довољно вере у другог човека. Вера бива различита. Постоји проста, детиња, чиста, светла вера: поверење, оданост, непознавање зла, неустрашивост због тога што човек никада није искусио суровост, немилосрдност и бол, који се наноси злобно и намер-

у њима може да се открије или не открије све рђаво, може да се не оправда оно светло и велико што постоји у човеку. Зато поверење није довољно; треба да постоји друга, зрелија вера. Као прво, вера у човека, елементарна, дубока вера у то да у сваком човеку постоје светлост, истина

жености такође припадају области рањивости.

Међутим, говори се о способности човека да буде рањен у срцу - а да не одговара ни горчином, ни мржњом; да опрости, да прихвати, зато што верује да су суровост, издаја, несхватање и неправда - ствари које пролазе, а човек остаје заувек. Веома је важно пристати на ову рањивост. Умеће да се ова спремност човека да верује до краја и да воли по цену свог живота пронесе до краја, како не би само ти, већ и други, узрастао у пуну меру својих могућности, то је подвиг.

Одговорност се састоји и у способности да се одазовемо човеку, да му одговоримо - љубављу, разумевањем, вером и надом. У овом смислу, свака љубав у себи садржи одговорност, одговорност пред тајном човека, одговорност пред његовом будућношћу. И, ова одговорност у љубави се, такође, спаја са захтевношћу. Волети љубављу која ослабљује, волети љубављу која све допушта и омогућава човеку да постане све ситнији и ситнији, све суровији и све самољубивији, није љубав. То је издаја. Љубав мора бити захтевна. Не у грубом смислу, не онако као што ми често заиста захтевамо од других оно што не пристајемо сами да урадимо, што нам изгледа претерано тешко, оптерећујући их бременима која нисмо у стању или не желимо да носимо. Не, захтевност љубави се огледа, пре свега, у томе да вољеног човека надахњујемо, да га уверимо у то да је он бесконачно значајан и драгоцен, да у њему постоји све што је неопходно како би узрастао у већу меру човечности.

За ово је, такође, с наше стране потребна непоколебива вера,

Украјински философ Григорије Сковорода је, у једном од својих дела, рекао да је у животу све изванредно уређено: потребне ствари нису компликоване, а компликоване ствари нису потребне. Ми често не успевамо да живимо зато што прекомерно компликујемо живот. Трудимо се да учинимо немогуће, пролазећи поред могућег. Мислимо да нас је, наводно, достојно само оно што је тако велико и тако далеко да га никада нећемо достићи. А, ако се овај принцип примени на јеванђељске заповести, можемо да нађемо у Јеванђељу, у речима Спаситеља Христа, заповест чији је смисао наизглед изванредно једноставан, али од које можемо да почнемо сви ми. То је заповест о томе да треба да волимо ближњег као самог себе (Мк.12,31).

но. Овакво поверење се не може назвати зрелом вером; оно је почетак вере, оно се открива у раним годинама; понекад се она чува у веома чистим и дечијим душама, међутим, у њој нешто недостаје.

Да, она открива човека по цену великог страдања, али истовремено, не штити другог човека од грешака, зато што ми носимо одговорност за људе којима се откривамо. С једне стране, они могу да нам нанесу бол и ране (да не говорим о радости коју нам доносе). Међутим, с друге стране, ако се неодговорно препуштамо њиховој власти,

и бесконачне стваралачке могућности за развој; ако му се помогне, ако се подржи, ако се надахне, онај хаос, који нас често плаши у човеку, може да изнедри звезду.

Долазимо у додир са људима који се налазе у стадијуму формирања, односно са људима у којима се боре светлост и тама - и понекад се сурово боре. И, кад се откривамо у чину вере, морамо унапред да признамо своју рањивост и да пристанемо на њу. Рањивост није обавезно рђаво својство. Рањивост бива горка, тешка: рањено самољубље, осећање увреде и осећање пони-

зато што то није увек очигледно; има момената када пред нама бљесне светозарни лик могућег човека - и угаси се: живот је угушио најузвишенији порив. Дакле, тада наша вера треба да има вид, наша нада треба да буде огњена, а наша љубав непо-

колебива; тада морамо, са свом пажњом, са свим искуством, да помогнемо човеку да узраста. И, само ако тако верујемо, са спремношћу да будемо отворени до крајње рањивости и не захтевајући од другог да буде све што је у стању да буде, има-

мо право да говоримо о томе да га истински, озбиљно, стваралачки волимо: не себе ради - већ њега ради.

Преузето са:
<https://vaznesenjeovcarbanja.blogspot.com/>

АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ И ДИЛЕМЕ

МИТРОПОЛИТ НЕОФИТ: ОВО ЈЕ ПЛАН

Људи новог светског поретка нас називају карактеристичним именима и придевима: „параноичари“, „теоретичари завере“ и сл. Изгледа да је нови светски поредак већ одавно испланирао ово, а то нам доказују и изјаве Била Гејтса из 2010, разна издања, филмови, књиге... у којима је предвиђена – чак се користи и сам назив корона вируса – појава једне епидемије која ће донети корените промене и то не само у погледу смртности, него и живота, квалитета живота, страха и ужаса. Такође, ту је још нешто до чега је људима новог светског поретка страшно стало, иако то још увек не наглашавају, а то је хаос, да се изазове хаотично понашање и хаотично друштво на свим географским ширинама и дужинама наше планете!

Они хоће да седам милијарди становника планете сведу на седамсто милиона, да би се њима могло управљати, контролисати их и руководити њима, у оквиру светске диктатуре коју желе да наметну после хаоса. Дакле, све то има свој циљ и намену: да би се људима могло управљати, њихов број се мора свести на, отприлике, седамсто милиона

Митрополит Неофит Морфски

укупно на целом свету. Из тога вам је јасно да је план врло суров. Много света ће отићи (упокојити се – прим. прев.), а не само старчићи. Ово сад што се догодило је само један мали експеримент са корона вирусом.

Сада наједанпут г. Мицотакис (премијер Грчке) излази у јавност са изјавама како морамо да издајемо уверење о вакцинисању. Наравно да то није ништа изненадно јер је и он део новог светског поретка. Ово уверење о вакцинисању може да произведе различите забране, као што су забрана: саобраћаја, уласка у неку страну земљу, образовања – да се забрани једној породици која се није вакцинисала да пошаље децу у школу! Дакле, изделићемо и расцепкати свет

на Спиналонге (мтф. изолована острва за оболеле од заразне болести– прим .прев.) и одвојити их од оних „здравих“ у будућности. А „здрави вакцинисани“ ће убудуће морати да наставе да се вакцинишу с времена на време. То је веома важан детаљ о којем су нас недавно обавестили поједини стручњаци. Они су изјавили да неће моћи само са једном вакцином да се оконча вирус корона, него да је то један веома дуг процес! Најављују да ће тај процес да се настави у наредним годинама, уз употребу разних могућности које нам даје савремена технологија...

Кроз окултизам! Да, кроз окултизам, а то је магија у различитим облицима које сатанисти примењују. Немојте мислити да је сатанизам једна превазиђена појава, средњовековни феномен – као што верују моји стари пријатељи лево оријентисаних схватања. Вратили су се јачи него икад. Празнину коју је иза себе оставио умртвљени папизам и расточени протестантизам, у овом тренутку покрива магијски свет сатанизма. То је у питању.

Са грчког превела
Валентина Аврамовић

ПРАВОСЛАВНИ ВЈЕРОУЧИТЕЉ И КОМУНИКАЦИЈА СА УЧЕНИЦИМА

Н ако је православни вјероучитељ пуноправно укључен у свјетовно школство, па је тиме и обавезан да поштује сва правила и прописе које му то исто школство налаже, то никако не значи да смије занемарити главни оквир свога размишљања и промишљања, а то је свакако богословље. Православни вјероучитељ мора бити прије свега богослов. То значи да мора све своје умне и тјелесне способности уложити у богословско осмишљавање свега онога што га окружује. Када је ријеч о питању усавршавања комуникације са ученицима у школи, он мора да се користи свим расположивим педагошко-психолошким методама до којих је дошла савремена наука. Међутим, прије свега тога, он треба да покуша да чак и тај један свјетовни приступ у раду са дјецом богословски осмисли, тј. да му да један виши - духовни значај.

Као што сви добро знамо, Православна вјеронаука се прије свега бави питањима православне вјере. Основна начела те вјере изражена су у *никео-цариградском* Символу вјере у којем читамо да је наш православни Бог Отац, Син и Св. Дух. Имамо Три Божанска Лица која су Један Бог. Овдје није ријеч о три бога већ о Три Божанска Лица која постоје као Један Бог. А они постоје као Један Бог зато што је сама суштина Њиховог Бића Љубав. Св. Јован Богослов у својој Првој саборној посланици каже да је Бог љубав (1. Јов. 4, 16). Он не каже да Бог има или

да посједује љубав већ да је Сам Бог Љубав¹. Отац цијелога Себе у Љубави предаје Сину и Духу, Син цијелога Себе у Љубави предаје Оцу и Духу Светоме и исто тако и Дух Свети цијелога Себе предаје Оцу и Сину. Бог дакле постоји као једна вјечна Божанска љубавна комуникација тј. однос Оца, Сина и Св. Духа.

Св. старац Порфирије Кавсокаливит

У првој реченици Символа вјере читамо да је „Бог Творац неба и земље и свега видљивог и невидљивог“². Према учењу

1 Не каже нам да Бог има љубав нити каже да је љубав извјесни квалитет или својство Божије. Уверава нас да оно што јесте Бог јесте љубав, да Бог јесте (постоји) као љубав и да начин на који Бог јесте представља љубав. Бог је Тројица Лица, а та Тројица су Монада живота јер живот ипостаси Божијих није просто проживљавање нити пасивна чињеница одржавања у постојању, него динамичко остваривање љубави, нераскидива заједница љубави. Ниједно Лице не постоји само за себе него постоји нудећи себе у заједници љубави са осталим Лицима. Живот Трију Лица је „узајамно прожимање“ живота, што значи: живот једног Лица постаје живот оног другог; њихово Постојање се црпи из остваривања живота као заједнице, из живота који се постовјећује као самоприношењем и са љубављу. Види у Јанарас, Х. , *Азбучник вере*, Беседа, Нови Сад 2000, стр. 59.

2 Један од основних догмата хришћанства је учење о Богу-Творцу Који, за разлику од Пла-

Св. писма и св. отаца Цркве Христове, Бог управо и сам духовно-материјални свијет³ ствара из Своје изобилне Божанске Љубави. Ствара га да би у љубави комуницирао и заједничарио са њим. За круну цијеле своје творевине и господара свијета Бог је поставио самог човјека. Будући да је човјек биће које је најсличније Богу он је и имао највећу могућност комуницирања са Богом. Св. Григорије Палама каже да је човјек највише од свих бића, створен „по слици тројичног Бога“. У Својој 60. Омилији Св. Григорије каже: „И заиста, чувствене и бесловесне животиње посједују само животворни дух, али он није способан да постоји сам по себи, при чему уопште не посједују ум ни разум тј. ријеч. Бића која су у потпуности изнад чувственог, тј. архангели и ангели, као умна и словесна бића, будући да посједују ум и разум, не посједују животворни дух с обзиром да немају тијело које би тај дух оживотворавао. Будући дакле да човјек посједује ум, разум и животворни дух који

тоновог Демииурга који је начинио космос из некакве примарне материје, ствара васељену ни из чега. Овако је о томе речено у Старом завету: Погледај на небо и земљу, и видевши све што је на њима, познај да је Бог све створио ни из чега (2. Мак. 7, 28). Све што постоји добило је своје постојање захваљујући слободној вољи Творца: „Јер Он рече, и постаде; Он заповеди, и показа се“ (Пс. 32, 9). Види у Алфеев, И, *Тајна вере – увод у православно догматско богословље*, Епархијски управни одбор Епархије жичке, Краљево 2005, стр. 59.

3 Само у светлости божанског Откровења, гледана видовитим оком вере, тј. у вечној Божијој светлости, тј. творевина и човјек у њој, откривају своју пуну светлост и тајну. Види у Радовић А, *Основи православног васпитања*, стр. 10.

оживотворава тијело, једино је он образ троипостасне природе⁴.

На тај начин човјек је сабрање цијелокупне творевине, пошто је заједничар свих и свега⁵. Будући да посједује све божанске дарове – како оне тјелесне тако и духовне – он је биће које је створено за комуникацију и однос и то не само са Богом, већ и са васколиком Његовом творевином. Такође, Бог човјека ствара да би и Он кроз њега комуни-

даље била просљеђивана и до остале творевине. На тај начин читав свијет се све више и више сједињавао са Богом и тако са Њим остваривао све приснију и снажнију заједницу и комуникацију. Након пада, дејство нестворене благодати Божије повлачи се од човјека и он остаје сам и огољен. Престаје да буде оно за шта је створен. Умјесто да буде господар цијелог свијета и тачка у којој Бог сабира цијели универзум и кроз којег кому-

Ово нарочито добија на значају када се у обзир узме чињеница да се вјерска поука - или како би ми то данас рекли вјеронаука – у прво вријеме Цркве вршила управо у свештеном литургијском амбијенту. Апостоли, епископи и први учитељи Цркве Христове знали су да се управо ту налази само неисцрпно врело благодати Божије и да управо ту треба да доведу људе да их напоје. Ту се нису бринули шта ће и како ће говорити јер је Дух Оца њиховог говорио кроз њих (Мт. 10, 20).

цирао са својим створењима. Тај начин комуницирања или заједничарења био је оствариван уз помоћ нестворене благодати - свјетлости Божије⁶. Она је била та спона и енергија која је повезивала Нествореног Творца и његову створену творевину. Управо централна тачка те комуникације био је човјек. Све до прародитељског пада, благодат Божија је све више и више продирала у творевину и испуњавала човјека да би кроз њега

ницира са Својом творевином, човјек постаје главни разлог хаоса и дисхармоније у тој творевини. Ово ће свој врхунац свакако достигнути приликом зидања Валилонске куле када због гордости људске Бог руши кулу и раздјељује језике тако да се више људи не могу разумјети. Узрок прекида комуникације међу људима јесте гријех. Ово је врло важно да имамо пред очима када говоримо о евентуалним могућностима унапређења комуникације и комуникативних компетентности. Ако имамо духовних и моралних проблема онда ће се то засигурно одразити и на квалитет комуникације са ученицима.

Прародитељски гријех је као што смо видјели био главни узрок прекида истинске комуникације која је остваривана уз силу и дејство нестворене благодати Божије. Када се она повукла од човјека, он је био препуштен самом себи и својим

„људским умијећима и способностима“. Њих ни у ком случају не смијемо занемарити и пре небрегнути, али оне имају своје границе.

Након Христовог Оваплоћења долази до спасења и очишћења цијелог човјека. Сви човјекови потенцијали и могућности поново попримају ону улогу коју им је Бог првобитно био намијенио. Након силаска Св. Духа на апостоле на Педесетници⁷ човјеку се враћа нестворена благодат Божија која му опет даје могућност истинске комуникације не само са Богом већ и са другим људима и са цијелом творевином. Након силаска Св. Духа на апостоле до тада неуки рибар Петар постаје силан бесједник. Послије његове бесједе тај дан се крстило око три хиљаде људи. Што је најважније, сви присутни народи су разумјели његову бесједу. Св. Лука који је иначе писац Дјела апостолских каже да су ту били присутни Парћани, Миђани, Еламљани, становници Месопотамије, Јудејци, Кападокијци, било их је из Понта и Азије, из Фригије и Памфилије, из Мисира, са Крита, било је и Арапа и сви су они одлично разумјели бесједу апостола Петра. Како то да неуки и плашљиви Петар (знамо да се на питање неке жене три пута одрекао Христа) сада постаје силан бесједник и мајстор комуникације? Па управо захваљујући изобиљу благодати Божије која се излила на њега и на остале апостоле.

⁴ Св. Григорије Палама, *Господе Просвети таму моју - Сабране Беседе, Образ светачки*, Београд 2005., стр. 500-501.

⁵ Радовић, А, *Тајна Свете Тројице по Светом Григорију Палами*, Манастир Острог 2006, стр.45.

⁶ Неко други опет, од најсавршенијих свјетитеља, видео је целу васељену као обухваћену једним зраком овог умнопостижног сунца, иако чак ни сам није видео каква је та свјетлост сама по себи у својој пуноћи, него ју је сагледао у оној мери у којој је могао да је прими. Овим и оваквим созерцањем и надумним сједињењем са светлошћу он није спознао њену природу, него је научио да она заиста постоји, да је натприродна и надсушта, да се разликује од свега осталог у свету, да је она просто битије у сопственом смислу, те да у себи САЖИМА СВЕ. Види у Свети Григорије Палама, *Тријаде, Истина*, Београд-Шибеник 2008, стр. 69.

⁷ И Дух (силази на апостоле) као (огњени) језици, због блискости (језика) са Речју (=Логосом), Огњени су пак (језици), питам се да ли због очишћења, јер зна наша реч (Св. писма) и за огањ очишћујући, што ако хоћеш можеш дознати и на многим местима (Св. писма), - или пак због суштине (Божанске). Види у Свети Григорије Богослов, *Празничне беседе*, манастири Хиландар, Тврдош, Острог и Братство Св. Симеона Мироточивог, Трбиње-Врњачка Бања 2001, стр. 148.

Тај дар су они даље предавали и свима онима које су крштавали и то најприје епископима и свештеницима које су рукополагали, а онда и васколиком вјерном народу. Тај дар имамо и сви ми који смо крштени и који смо чланови Цркве Христове. Св. Литургија је простор и вријеме у оквиру којег остварујемо најинтензивнију могућу комуникацију и заједницу са Богом, ближњима и са цијелим универзумом.

Вриједан је помена један примјер који сам имао у пракси у разговору са једним нашим вјерником, а који на најбољи могући начин објашњава снагу и значај литургијске комуникације. Он је то објаснио на сљедећи начин: *Оче, редовно долазим на Св. Литургију, гдје непрестано узимам учешћа у Св. тајни причешћа. С друге стране, моји укућани и најближа родбина – које знам читав свој живот и о којима знам све – нису баш тако чести. Ипак, најдубље осјећам да људе, који су заједно са мном редовно на Св. Литургији, боље знам. Осјећам да су ми они ближи чак и од мојих најближих укућана*⁸. На Св. Литургији су били присутни углавном људи о

којима није знао готово ништа, али је осјећао да су му они ближи и да са њима има ближу и квалитетнију комуникацију него са својим најближима. Како је то могуће? Па управо зато што се литургијска комуникација не остварује само уз помоћ природних породичних и крвних веза, нити уз помоћ некаквих људских средстава и метода, већ је то комуникација која се прије свега и изнад свега остварује уз помоћ нестворене благодати Божије.

Ово нарочито добија на значају када се у обзир узме чињеница да се вјерска поука – или како би ми то данас рекли вјеронаука – у прво вријеме Цркве вршила управо у свештеном литургијском амбијенту⁹. Апостоли, епископи и први учитељи Цркве Христове знали су да се управо ту налази само неисцрпно врело благодати Божије и да управо ту треба да доведу људе да их напоје. Ту се нису бринули шта ће и како ће говорити јер је Дух Оца њиховог говорио кроз њих (Мт. 10, 20). У овом случају комуникација није подстицана и вођена неким људским средствима, техникама и умијећима, напротив, она је била покретана с више и то благодаћу Духа Светога који је чинио да вјерни буду *једног срца и једне душе*¹⁰

9 Основно својство литургијске катихезе древне Цркве јесте њена органска повезаност са њеним светотајинским и богослужбеним животом. Види у Радовић, А., *Основи православног васпитања*, стр. 83.

10 1) Као примјер комуникације коју остварује благодат Духа Светога навешћемо примјер који је имао Св. старац Порфирије Кавсокалитив са једном Францускињом. Наиме, догађај са младом Францускињом је невероватан и истинит. Францускиња о којој је реч и данас је жива и здрава, позната нам је, и

(Дап. 4, 32).

Православни вјероучитељ мора користити овај дар који нема ниједан други наставник у школи. Иако не смије занемарити сва она правила која му налаже свјетовно школство, литургијско искуство благодати Божије ипак треба да буде његова главна инспирација, покретач и помоћ у раду са ученицима. Он мора покушати направити једну врсту синтезе богословља и савремене педагошко-психолошке науке.

Бојан Чечар, протођакон

сада је православна монахиња. Она је дошла код старца и рекла му је да је nihilistкиња. У почетку сам са њима у соби била је и једна жена која је знала француски. Међутим, убрзо затим старац је тражио да и та жена изађе из собе. Остали су у соби старац и Францускиња. Старац није знао француски. Међутим, када је Францускиња изашла из собе, сва је блистала од радости и одушевљења. Окренувши се ка мени, упитала је: -Ко ти је рекао да Старац не зна француски?! Истина је – одговорих ја у недоумици – он не зна француски!!! Она, међутим, веома узбуђена одговори: -То није могуће. Ја ћу ускоро поново доћи!!! Види у Старац Порфирије подвижник љубави-прозорљиви чудотворац, Беседа, Нови Сад, 2003, стр. 287-289.

2) Такође, други примјер је исто навео Св. старац Порфирије. Он је испрчао чувену причу из живота светих која гласи: Св. старац Макарије Велики кренуо је једанпут на неку црквену свечаност у пратњи свог послушника. Послушник је ишао испред њега. Био је још почетник и имао је почетничку ревност. Док је тако ишао, наиђе на неког идолопоклоника, идолског жреца, па му се обрати на увредљив начин, речима: -Куда си пошао ти, слуго заблуде? На то се онај наљути, истуче га и остави скоро онесвешћеног од батина. После неког времена сретне исти жрец Старца. Ава Макарије, будући свет и богоносан, чим га угледа узнемиреног и љутитог, упита га: -Човече Божији, куда си пошао? Чим је чуо те речи, човек омекша, застаде, па ће одговорити ави Макарију: -Твоја реч изазвала је сладост у мојој души. -Да. -Одговори му отац Макарије, -Видим да некуд журиш, само што не знам куда журиш. Али то му је све рекао смирено, на братски начин, са љубављу. Идолопоклоник настави: -Док говориш, твоје речи отварају моје срце. Онај други, од малопре, говорио ми је сасвим супротно, па сам га измлатио. Свети Макарије је затим тако лепо разговарао са њим да је овај постепено изменио у себи своју веру, потом постао монах и спасао се. **Свети човек је, користећи добар начин опхођења, пренео на другог човека добар дух, пренео је нестворену енергију Божију и тајанствено и сам ушао у душу идолопоклоника.** Дотле је онај други, послушник, пренео дух гнева и немира од духа који је имао у себи. Види у Живот и поуке старца Порфирија Кавсокалитива, стр. 271-272.

8 *О сродству у Тијелу и Крви Христовој*, Бојан Чечар, ђакон, Животворни Источник, часопис Епархије зворничко-тузланске, БРОЈ 14, стр. 19.

ПРАВОСЛАВНА ПСИХОТЕРАПИЈА

Праштање – подвиг који нас води христоликости

Феномен опраштања представља вишезначан појам, припада појмовима и питањима којима се човјек непрестано бави и зато се може посматрати кроз различите научне дисциплине и са више разноврсних становишта: теолошког, историјског, културолошког, психолошког или животне прагматичности.

Тема опраштања је увијек актуелна и у нашем свакодневном животу који доноси многа искушења, неправде, зло које људи међусобно једни другима чине. Повезана је са оним аспектом наше животне и психичке реалности, који има за циљ суочавање и настојање да непријатно, најчешће трауматско, искуство превазиђемо. То је људски чин прелажења преко учињених нам недјела, нанијете штете, увреда, али и несвјесно, дубоко психолошко разрешење односа са онима који су нас повриједили и лично ослобађање од осјећања љутње, мржње, озлојеђености која су у нама потакнута учињеном нам неправдом или недјелом. Међутим, опраштање је кључни хришћански и божански принцип. То је основно начело хришћанске етике, проистекло из божанске љубави.¹ Безусловно опраштање, проистекло из таквог принципа, је тешко примјенљиво у свакодневном

животу људи. Опраштати са лакоћом је могао једино Господ Исус Христос. Својим примјером Господ је жртвујући се за род људски, показао величину праштања и позвао да то исто и људи чине.²

Зашто је нама људима тешко опростити? Ми смо само људи, несавршени, слаби. Увредљиви смо, често имамо тренутке слабости и подложни смо увредама. Често клонемо пред налетима злонамјерних комен-

једини пут нашег спасења и ослобађања. Човјек, слаб и несавршен да би се успјешно опоравио, пролази кроз процес опраштања који није једноставан, који има своје фазе.³ То је процес који започиње разоткривањем, односно болним суочавањем са истином. Постајемо свјесни да наше одређене потешкоће произилазе из односа који имамо са другом особом. Постајемо свјесни наших непријатних осјећања (љутње, презира, огорчености) и

да она нама лично доносе више штете него користи. Затим слиједи фаза одлуке у којој одлучујемо да опростимо. Знамо и вјерујемо да нам је потребно да отпустимо од себе све негативно и лоше, али нам је потребно вријеме. У трећој, радној фази покушавамо схватити зашто је друга особа учинила лоше дјело, долазећи у контакт са осјећањем туге и повријеђености. И на

крају у задњој фази покушавамо открити дубљи смисао цијелог процеса. Сада разумијемо разлоге због којих смо били понижени, увријеђени, повријеђени. Спремни смо наставити даље

Владета Јеромић

тара, увреда, лоших гестова, пред учињеном нам неправдом. Међутим, људи неријетко у свом животу доживе и ужасне трагедије, повређивања и болне издаје. И јесте веома тешко схватити откуд им снага да преживе, па и да опросте онима који су их повриједили. Опраштање се не може десити само зато „што тако треба“ или што знамо да је то

² Разапет на крсту, Христос је завапио Оцу свом небеском, ријечима: „Оче, опрости им, јер не знају шта чине“ (Лк. 23,24). Опростио им је молитвом.

³ Доктор Роберт Енрихт је након три деценије истраживачког рада, писања студија и књига на тему опроштаја, формулисао фазе кроз које је потребно проћи током процеса опроштаја. Он наводи да је чин опраштања чин храбрости и снаге. Постоји много разлога да се направи први корак према опраштању, а најважнији се односи на наше здравље. Многе студије показале су велику повезаност између опроштаја и смањења анксиозности, депресије и других поремећаја који у потпуности смањују квалитет нашег живота.

¹ Б. Јовановић, „Праштање и опраштање“, Партенон, Арс либри, Београд, 2011.

и опростити другима. Сваки минут посвећен размишљању о некоме или нечему што нам је нажао учињено, изгубљен је за далеко вреднију потрагу за људима и тренуцима који ће у наш живот унијети свјетлост и нову радост. Без опраштања човјек себе осуђује на живот испуњен бијесом, мржњом. То му само продубљује патњу. Опраштање је избор који чинимо како бисмо се ослободили из кавеза непријатних осјећања и како бисмо доживјели преображај лични. Када опростимо ми се ослобађамо несклада, огорчености, терета који носимо на својим леђима. Ослобађамо се осјећања нетрпељивости који је у нама и који црпи нашу енергију и мир. Бити способан опростити је, дакле, врлина коју треба да развијамо као људска бића. Опраштање и себи и другима у позитивној је вези са менталним и духовним здрављем. Особе које су спремне опростити мање су склоне депресији, љутњи и непријатељству према другима. Чак и када немамо са друге стране покајање, ми опраштамо због нас самих. Ипак, најтеже је опростити ономе ко не признаје да је погријешо, ко је поносан на свој поступак, ко ликује и показује задовољство тиме што је остварио за себе добит. Он на тај начин отворено позива на непријатељство и са друге стране⁴. Нама је, иако знамо да су грешке увијек само погрешни поступци и да је људски гријешити, тешко да видимо лик Божији и добро у таквим људима. У односу према њима, као и према самом себи, потребно је наћи разумијевање. У свом срцу пронаћи опроштај. За то није довољно проћи кроз фазе опраштања. За истински

⁴ З. Миливојевић, „Психолошке свакодневног живота“, Психополис институт, Нови Сад, 2014.

опроштај је потребан труд, смирење и признавање властите немоћи. Зато је потребно призвати у срце благодат, да се срце загрије, након чега би било могуће да се пројави љубав и према непријатељима. Јер оно што се опрашта (увреда, клевета, нанијети бол...) ако рационално човјек сагледава, лако може да „избрише“ трагове, да заборави. Али на несвјесном нивоу, оно што заборављамо и опраштамо остаје усађено у срце, те није могуће само рационалним приступом тога се ослободити, већ је потребан подвиг. Када тако духовно приступамо опраштању, схватамо да опраштање није чин, него је то процес чији је циљ покајање и праштање. Духовно (над-рационално) праштање је подвиг, јер подразумева стрпљиво чишћење срца од негативних утисака и страсти (зло-

Особе које су спремне опростити мање су склоне депресији, љутњи и непријатељству према другима. Чак и када немамо са друге стране покајање, ми опраштамо због нас самих. Ипак, најтеже је опростити ономе ко не признаје да је погријешо, ко је поносан на свој поступак, ко ликује и показује задовољство тиме што је остварио за себе добит.

памћења) и стварање мира са другима, унутрашњег мира и мира са Богом. Злопамћење је један од најопаснијих отрова које човјек може да носи у себи. Оно не може да науди ономе на кога се односи, али зато разара онога ко га носи у себи. Због тога је дјелотворно опраштање немислииво без незлопамћења. Има ли истинског опраштања без заборављања? Свако негативно искуство које смо доживјели, свака траума, нанијети бол, учињена нам неправда, упућена увреда, клевета представљају предмет опраштања. Ако је, на основу свега онога до сада реченог, тешко и нама хришћанима

да опростимо, колико је онда тешко да нанијето зло заборавимо? Наше тијело психосоматски меморише и независно од нашег односа према њима, тежње да заборавимо, потиснемо оно што нам се догодило, оно обрађује, задржава, памти. Наше тијело памти и несвјесно, спонтано и у одсуству жеље да се вежемо за то негативно искуство и енергију. Немогуће је заборавити, не само психолошки, већ и соматски, тјелесно, доживљену трауму када ми то пожелимо и једноставно се ослободити тог негативног емоционалног набоја када ми то одлучимо. Наша животна енергија се везује за тај догађај из прошлости. Једини начин и пут за оздрављење, за емоционално заокруживање болног догађаја и отпуштање је искрени опроштај и заборављање.

Али гдје пронаћи снагу и

како призвати храброст? У својој књизи Повратак оцима, професор Владета Јеротић види четири начина на која негативни садржаји, попут вријеђања, понижења и презира, могу у нашој души бити „прерађени“. Први начин јесте „старозавјетни“, односно да на зло и увреде одговарамо још већим злом и увредама. Други начин је потискивање увреде. Трећи и четврти начин јесу начини хришћанског реаговања, с тим што трећи начин више представља формулацију - „опростићу, али нећу заборавити“. Професор Јеротић наглашава да такав начин још увијек није достигао Христов одговор

који од нас тражи да љубимо непријатеље своје и да у „бескрај опраштамо“. Само четврти начин јесте заиста Христов пут и само он значи истину, исказану ријечима Св. Јована Љествичника: „Добро је опростити, боље је заборавити“. За овакав подвиг спреман је само просвијетљени хришћанин, али и готово свако дијете, на коју нас врлину у њему Господ упућује када од нас тражи да постанемо и останемо као дијете.⁵ Дијете брзо заборавља. Заплаче се, утјешу и настави са игром. Радује се. Праштање нас води у такав однос, у незлобивост, смирење, љубав према ближњем. Њиме поново успостављамо однос са онима који су се огријешили о нас као што је био раније, поново се враћамо у заједницу у којој смо раније били са њим.⁶ Опраштањем поново успостављамо чист, рајски, дјетињасти однос са другима.

Љубав је основа за безусловно праштање јер представља емоционални капацитет и снагу за превазилажење свега негативног што нам је учињено, што је узроковано доживљеном траумом. Само тако, прихватајући и усвајајући Божија начела на путу ка Богу, својој индивидуацији и обожењу, сваки је појединац спреман за такво праштање.⁷ Опраштање је услов да се сами остваримо као христалике личности. Свако наше праштање чини да се све дубље огледамо у Божијем огледалу

које је у нама. Да би човјек у себи стекао снагу опраштања, он мора прије свега бити свјестан своје сопствене боголикости, али истовремено и боголикости онога коме опрашта. Никада није толико близак Христу, и заиста христалик, него када опрашта!⁸ Тај подвиг није лак, захтијева упорност и непрестани труд, тежњу за непрестаним усавршавањем врлина у нама. Када се нама хришћанима учини тешко, немогуће да узрастамо, да се ослобађамо и опростимо, свијетли примјер су наши светитељи, христалики и вјечни. Они са својим трудом, љубављу, непрестаним богаћењем, стоје испред нас и показују нам пут којим ваља ићи. То је пут искуственог, опитног карактера, то је примјер дјелатне вјере, љубави, молитве, поста, разумијевања и опраштања. Они нас подсећају да ћемо само опраштањем и ми моћи видјети онога који нам нанесе зло, који нас повриједи, онаквим каквим га Господ види, Онај који га је створио, који га воли, који се брине и о њему и не жели да ни он пропадне. Бог зна све наше и његове слабости, зна цио живот, зна разлоге због којих је и зашто реаговао на такав начин и повриједио нас. Господ жели да се и он спаси, а и да нама помогне.

На крају важно је истаћи - Господ Исус Христос је својом жртвом на крсту искупио све наше гријехе. Прије Свог добровољног страдања установио је Свету Литургију. Узевши хљеб, рекао је: „Ово је тијело моје које се за вас ломи на отпуштање гријехова“, а показавши на чашу, рекао је: „Ово је крв моја Новог завјета која се за вас и за многе излива на отпуштење гријехова“.

⁸ М. Весин, „Хришћанско лице опраштања“, Опраштање и/или заборављање, ЦЕИР, Нови Сад, 2019.

Нашим литургијским животом и учествовањем у Светој тајни причешћа ми осјећамо ту даровану слободу. Кроз наш подвиг покајања за лична сагрешења и праштања другима ми се остварујемо као христалике личности, спремни да заволимо Бога, своје ближње и сву творевину. Приликом опраштања у нама не остаје ни трунчица злопамћења. Оно што је опроштено и отпуштено, више се и не помиње!⁹

Ако Господ шаље „кишу и сунце подједнако праведнима и неправеднима“, ако је милостив према свима, према човјeku у којем се пробудила искра свјетлости која би да освијетли пут из подземља у сунчани дан, зар се ми можемо понашати као немилосрдни господари који не опраштају дуг онима који нас у прошлости увриједише, понизише, оштетише?

Зар је човјек судија човјeku, а не једино Бог, и зар је на њему, такође грешном, да процјењује тежину гријеха свога ближњег, искреност или неискреност његовог кајања?¹⁰ Никако не судимо да ли се наш ближњи каје искрено или неискрено. „Не суди да ти се не суди... Каквим судом судиш, таквим ће ти се судити!“ (Мт.7,1) Оставимо Богу да он суди, а ми праштајмо једни другима и сами себи како бисмо се тим подвигом остварили као христалике личности.

**Весна Теофиловић,
педагог и психотерапеут**

⁵ В. Јеротић „Повратак оцима“, Арс либри, Београд, 2017.

⁶ Драгоцјени примјер враћања у заједницу у којој смо раније били нам је оставио Господ Исус Христос у *Причи о блудном сину*. Отац је свог заблудјелог сина у овој причи примио у свој загрљај јер му је опростио. Очева љубав је изродила радост па је зато и рекао свом старијем сину (послушном, али увриједеном, кога је раздирало злопамћење на свог брата): „Требало је развеселити се и обрадовати, јер овај брат твој мртав бијаше и оживи, и изгубљен бијаше и нађе се“. (Лк.15,32)

⁷ В. Јеротић, „Кајање и покајање“, Арс либри, Београд, 1998.

⁹ Божије злопамћење нам је наговјештено у Старом завјету, јер у Књизи пророка Исаије наилазимо на ријечи: „Ја сам бришем твоје преступе себе ради, и гријехе твоје не помињем (Ис.43,25). Упоређујући старозавјетне жртве са силом Христове жртве, апостол Павле, у Посланици Јеврејима, помињући Божије ријечи из Старог завјета, наводи и ово: „И гријехе њихове и безакоња њихова нећу више спомињати“ (Јевр. 10,17).

¹⁰ В. Јеротић, „Само дела љубави остају“, Београд, 2017.

УЧИТЕЉ И(ЛН) ЈЕРЕТНИК ЕВАГРИЈЕ ПОНТИЈСКИН, ДЕЛАТЕЉ, ХРИШЋАНСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР ДР РАДОВАН БИГОВИЋ, БЕОГРАД, 2017. ГОДИНА

Свети Паладије Хеленуопољски у свом *Лавсаику* Евагрија Понтијског именује *човјеком апостолског живота*. Преподобни Јован Љествичник у својој *Љествици* Евагрија Понтијског назива *луђим од лудака*. *Лавсаик* настаје око 420. године. *Љествица* се пише у другој половини шестог вијека. Дакле, била су потребна непуна два стољећа да Евагрије од човјека који је *највјештији у оповргавању свих јереси* – како гласе Паладијеве ријечи – постане *богопротиван*, како га назива Преподобни Јован. Између писања *Лавсаика* и *Љествивце* стоји догађај који је Евагрија делегитимисао, смјестивши га у каталог саборски осуђених јеретика. Ријеч је о Јустинијановом Сабору у Цариграду из 553. године, којег је касније Црква препознала као Петог у низу васељенских сабора. Иначе, Јустинијан је, сазивајући сабор у Цариграду, желио да исцијели раскол који је већ стотину година – од Сабора у Халкидону 451. године – буктио Црквом: сукоб између диофизита и монофизита. Тражио се начин како да монофизити изађу из халкидонске ноћи, а да диофизите не престане да обасјава халкидонска свјетлост. Разумије се да такво рјешење није могло бити пронађено. Трагичан раскол није зацијељен до данас. Али, Сабор је стао у ред васељенских, иако га Василије Карташев назива *нездравом драмом*. Није

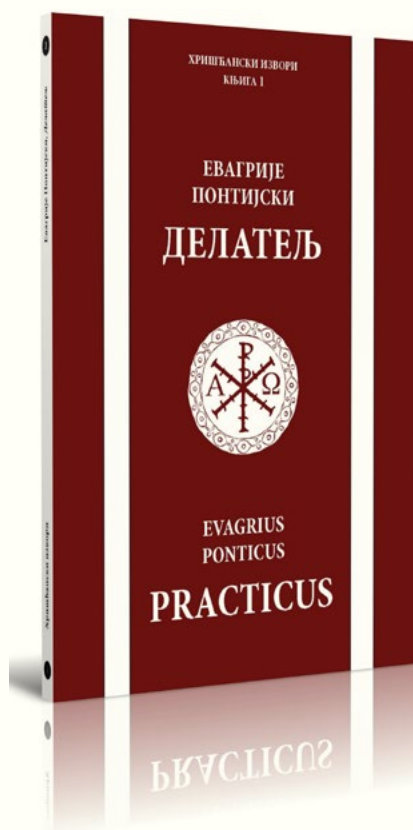
изненађујућа таква оцјена чувеног историчара, ако знамо да је он писао да је Сабор у Ефесу 431. године погријешо у осуди Несторија... На сабору у Цариграду су – први и, колико нам је познато, једини пут у историји Цркве – осуђени упокојени богослови Цркве. Један од осуђених био је и Евагрије. Потоња историја свједочи однос према Евагрију и евагријанском наслеђу који је могућ једино у Цркви. Црква је осудила Евагрија, али иста Црква је сачувала његове списе. Црква је Евагрију одузела ауторитет учитеља, али иста Црква је кроз списе својих најбољих пера преносила његове поуке. Црква је Евагрија прогласила јеретиком, али иста Црква је сликала иконе на којима је његов лик. Горе написасмо да је Преподобни Јован Љествичник у VII стољећу Евагрија назвао *луђим од лудака*, а Црква је цијели миленијум послје насликала икону на којој су заједно аутор *Љествице* и Евагрије Понтијски. У XIV вијеку се Свети Григорије Палама, пишући обимне списе против јереси свога доба, није устручавао да се позове на мисли Евагрија Понтијског.

Спис *Делатељ* (уз који су штампани и други, мањи радови) тог и таквог човјека је већ три године – благодарећи труду Лазара Нешића – присутан у српском језичком простору. Попут скоро свих превода све-тоотачких (и јеретичких) аутора

и речени превод је непостојећи за све српске медије, тако да је човјек са оваквим медијским прегаоцима *увјек на губитку*.

Вријеме настанка списа? Посљедња деценија IV стољећа. Мјесто настанака рукописа? Келије у египатској пустињи. Контекст настанака дјела? Два васељенска сабора, њихова предисторија и постисторија. На тим саборима се покушава изразити вјера у Бога Који јесте и Један и Тројица, а што никада није било лако. Пише се Никејско-цариградски симбол вјере. Да ли богословске борбе протичу мимо Евагрија? Да ли се теолошка трвења епископâ тичу једног монаха који је побјегао у пустињу Египта желећи да сачува Цркву, јер Империја кроз Константина и Теодосија јесте прихватила Цркву, али Црква се – неријетко и парадоксално – знала наћи под ногама Империје? Нипошто, јер Евагрије у годинама богословских прегнућа против јеретичких виђења односа Оца и Сина и Светога Духа није житељ пустиње у Египту. Гдје је он тада? *Тамо гдје су* (јеретичка) *копља најгушћа*. Видимо га са Светим Григоријем Богословом у Цариграду. Служе Литургију у Храму Васкрсења Господњег. Григорије је епископ, а Евагрије његов ђакон. Ријеч је о једином цариградском храму који противници Никејског исповиједања нису узурпирани. Дакле,

Евагрије одраста у загрљају кападокијских отаца. Храни се богословљем којем нема мане. У *Делатељу* Евагрије казује да га је *Свети Григорије засадио...* Често ћемо прочитати да је он редактор бесједа свог учитеља. Је ли претјерано посматрати га као коаутора чувених Григоријевих бесједа? Лудо звучи да је осуђени јеретик криптоаутор списа човјека чије богословље стоји у темељу догмата о Пресветој Тројици... Ако знамо да је Преподобни Јован из Дамаска Григоријеве бесједе учинио химнама, које чине неизоставан аспект богослужбене праксе Цркве, намеће се закључак да се Евагријев рад налази у сржи живота Цркве која га је осудила. Активан је учесник Другог васељенског сабора 381. године. НепокOLEбљиви је борац за исповиједање вјере у нествореност и једносуштност Личности Пресвете Тројице. Није претјерано казати да је – као један од учесника Сабора – коаутор стихова Никејско-цариградског симбола вјере који су писани и усвојени те 381. године. Дакле, човјек који је учествовао у писању Симбола вјере, документа који стоји у равни Јеванђеља, је осуђен као јеретик. Без обзира на – због упитног односа саборских отаца – повлачење Светог Григорија са епископске катедре Константинопоља, Евагрије остаје у Цариграду како би, будући од помоћи новоруположеном Нектарију, наставио да предводи борбу против противника (ново)никејске теологије. Можемо ли казати да се дјелање Цркве у Цариграду могло наставити без Григорија, али без Евагрија није? Тешко, али занимљиво звучи... Шта бива последице са Евагријем? Откуд се он обрео у египатском

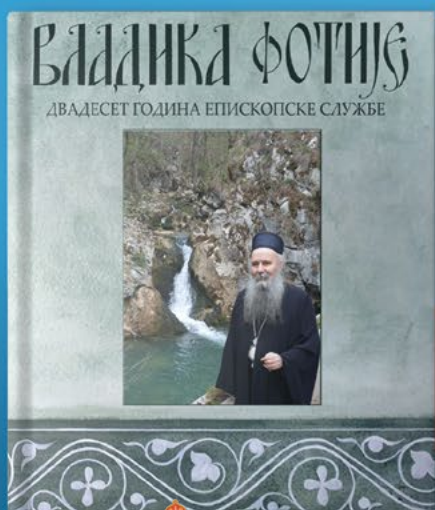
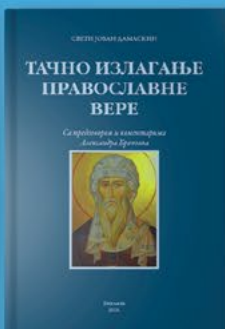
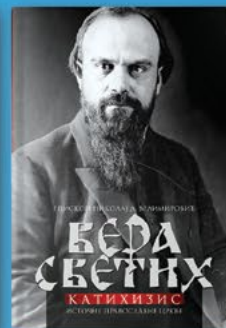
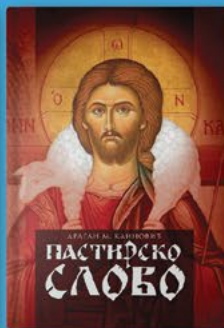
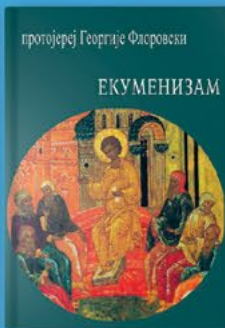
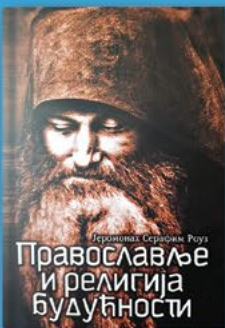
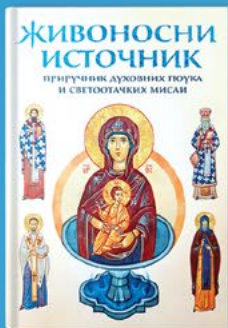
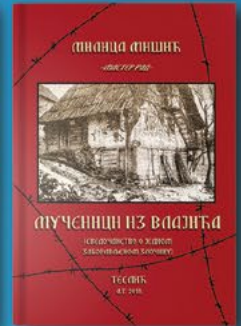
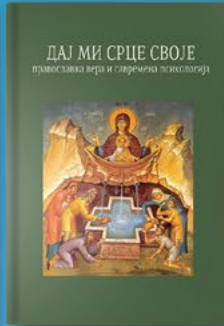
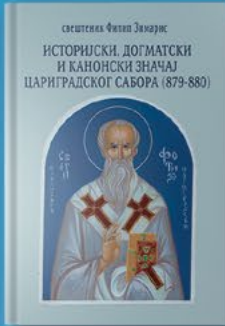
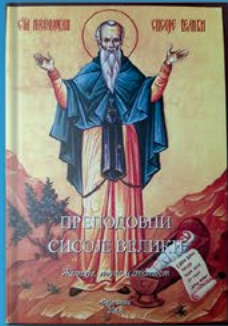
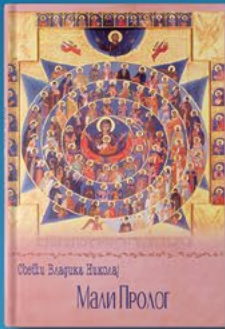

Скиту? Прије доласка у Египат, боравио је у манастиру на Маслинској гори који су основали Преподобна Меланија Старија и Свети Руфин Аквилејски. Зашто је напустио Цариград? Могући одговор можемо пронаћи у његовом спису *О осам помисли*: „Немој своје помисли предавати маштаријама о жени и немој са њом предуго разговарати, иначе ћеш у себи распалити пламен уживања и спалити гумно своје душе. Јер, као што варница зачас подиже пламен, тако дуготрајно маштање о жени распаљује пламен.“ У каквом односу стоји наведена поука и Евагријев одлазак из Цариграда? У врло тијесном, јер сâм Евагрије је – последице низа година – казивао да је (неименована) жена из неке имућне и утицајне цариградске куће *махнито жељела да га увуче у гријех*. Евагрије је желио да спречи њену намјеру, али *није могао, јер су га везивале њене дражи*. Поред страха од пада у гријех, Евагрија брине и *злура-*

дост јеретика. Цариградски ђакон не жели да учини гријех, јер ће нарушити заједницу са Господом. Истовремено, Евагрије не жели да учини гријех, јер ће тиме дискредитовати борбу Цркве против јеретика. Дакле, на дјелу је двојако старање: о души и о Цркви. Но, изгледа да Евагрије није изашао непоразен из тог искушења. Аџије и Евномије га нису могли поразили, али жена јесте...

Читајући спис *Делатељ* – као и друга Евагријева дјела – препознаћемо низ мотива познатих нам из подвижничке литературе рOMEЈСКОГ ПЕРИОДА, која настаје стољећима након Евагријевог упокојења и осуде на Сабору у Цариграду. Као да чујемо Евагрија у Исповједниковим и Љествичниковим списима. Као да га слушамо у Варсануфијевим и Доротејевим поукама. Изгледа да га збиља чујемо, јер гласни су они који пишу да *Евагрије суверено влада цијелим подвижничким богословљем Истока и Запада...* Али, треба казати да нису нечујни ни они који казују да *евагријански мотиви постоје у аскетској књижевности потоњих стољећа, али да су радикално измијењени и (пр) очишћени*. Постоје и они који ће, чини се преоштро, казати да је Евагријева мисао ближа будизму него вјери Цркве.

Какав је дух (био) Евагрије из Понта када ни петнаест стољећа од његовог одласка најученији међу нама не могу дати једнозначан одговор на једноставно питање: Ко је (био) овај човјек? Није немогуће да одговор нећемо сазнати до доласка Господа, јер – како сâм Евагрије каже у *Поуци дјевици* – *не знамо ко ће стати пред лице Његово*.

ИЗДАЊА
ИЗДАВАЧКЕ КУЋЕ
ЕПАРХИЈЕ
ЗВОРНИЧКО
-ТУЗЛАНСКЕ
„СИНАЈ“

ЖИВОТВОРНИ
ИСТОЧНИК

ПРОЛЕЋЕ

Владика Фотије

Кад цвета цвеће – ето пролеће;
тад мирис поља испуни дом
и сви се радују новом почетку
И васкрсењу живота, по ко зна који пут.

И тако редом, из пролећа у јесен
нижу се кругови ти
и све ће једном у тишини
да се одмори за Дан васкрсни.

Зато не малакши, путниче;
нека те бриге не море.
Пут нам је ка васкрсењу
и вечном пролећу, које је горе.

ЕПАРХИЈА
ЗВОРНИЧКО-ТУЗЛАНСКА

ЖИВОТВОРНИ
ИСТОЧНИК

www.eparhijazt.com